

klausiausi dainų su tokia atida, kokios niekad anksčiau nebuvo. Kartojau žodžius ir stebėjausi, kaip jie, atrodo, tiko man: „Nebijok“, „Tu esi ištikimas Dievas“, „Kiekvienam nuaus batus“ ir t.t. Bijau ir pasakyti, bet gyvenimas dar buvo gyvenimas dėka tos paprastos ir ištikimos esaties, pasireiškiančios per pamatytas veiklas ir tūkstančius kartų sudainuotas dainas. Kas gi per tai pasireiškė, jeigu ne dabar esanti Esatis? Tai tas „Tu“, kuris pažįsta mano mintis, kuris gyvena manyje“.

3. „Tai dalykas, nugalintis pasaulį: tikėjimas“

Tačiau „pasikeitimo kaip tąšos istorijoje patirtis“, kaip ją mums paaikškino kunigas Giussani, priverčia suabejoti mūsų pasikeitimo suvokimą. „Problema ta, kad reikia įveikti psichologinį pasikeitimo įsivaizdavimą.“ Tik pažiūrėkite, kaip subtiliai Giussani jį nusako: „Pisichologinė pasikeitimo samprata yra tokia, kai žmogus sako: „Turiu būti labiau... turiu išmokti mylėti ir nesudaiktinti kito žmogaus...“ [...]; Bet paskui žmogus lieka bendruomenėje ir susitaiko arba nusivilia, nes nepasikeičia“. Kodėl taip dažnai nusiviliname? Todėl, kad pasiekitimą sutapatiname su kažkuo, ką matuojame savo matu. „Kiek iš mūsų pyko, kad pažadas nebuvo tesėtas, kad niekas nesikeitė! Kiek kartų girdėjau sakant: „Bet gi niekas nesikeičia!“ Tai yra psichologinė pasikeitimo samprata, t.y. pasikeitimas, kurį pastebime savo sąmone, kurį matuojame savo matu, pagal savo vertinimą: buvau ūmaus būdo ir vis dar esu ūmaus būdo; turėjau kleptomaniškų polinkių ir dar ir dabar pagaunu save dedantį į kišenę kokį savo draugo daiktą; pabaigiau universitetą, pradėdau dirbti, [...] ir nežinau, ką daryti, viskas lieka kaip anksčiau, niekas nevyksta arba nevyksta taip, kaip tikėjausi.“¹⁰¹ Taigi savo pasikeitimą suvokiame remdamiesi samprata, kuria paplitusi mūsų aplinkoje, kurią patys susikuriame, t.y. pasiekitimas kaip mūsų gebėjimų padidėjimas, sustiprėjimas, pagerėjimas.

Bet, jeigu jo negalima pamatuoti, tai kame yra tas pasikeitimas? Ar jis virtualus? Koks yra tikrasis pasikeitimas?

„Pasikeitimo patirtį visų pirma nulemia Kristaus kaip istorijos nugalėtojo pripažinimas. O tai yra tikėjimas.¹⁰² Esmė – esmė! – tai tas tikrumas, kad mūsų tarpe yra istorijos nugalėtojas. Šv. Paulius sako: „Jeigu Kristus nebūtų prisikėlęs, mūsų tikėjimas būtų bergždžias, mes būtume labiausiai apgailėtini iš visų žmonių.“¹⁰³

Taigi tikrasis pasikeitimas, kuris leidžia tau kiekvieną rytą pabusti su viltimi, kad ir kokia būtų tavo situacija, kad ir kokie sunkumai tave būtų užgriuvę, yra tikrumas, įsitikinimas, kad mūsų tarpe yra istoriją nugalėjęs Kristus. Tai metanoja, mąstysenos pasikeitimas. Tikrasis pasikeitimas – tai tikėjimas, Jo esaties dabar pripažinimas. Tai yra istorijos pergalė ir pergalė istorijoje, „tai dalykas, nugalintis pasaulį: tikėjimas“.¹⁰⁴

Mums tai liudija šis laiškas:

„Labai tau dėkoju už klausimą, kurį mums iškėlei Brolijos rekolekcijoms. Nuo pat tos dienos, kai jį mums atsiuntei, kiekvieną savo dienų akimirką jaučiu troškimą aplinkybėse išvelgti tai, kas iš tiesų atliepia tai tavo mums pasiūlytai provokacijai. Šiuo laikotarpiu pastebėjau, kad tai, kas atlaiko

¹⁰¹ *Ibidem*, pp. 65, 62.

¹⁰² „Pirmoji krikščionių užduotis – tai liudyti prisikėlimą. Ir jie yra maištininkai, negalintys susitaikyti su žmogiškąja situacija. Tačiau jie žino, jog kažkas gyvas peržengė į anapus ir jiems atvėrė kelią“. (O. Clément, *La rivolta dello Spirito*, Jaca Book, Milano 1980, pp. 169-170). „Neįmanoma, kad prisikėlęs Kristus mane palikto tokį patį, visai neperkeistą. Jis yra gyvas būtent tam, kad mane keistų. Tikėti Kristumi – tai tikėti, kad egzistuoja tam tikras dinaminis pasikeitimo, t.y. išsilaisvinimo, principas. Iš tiesų aš nesu laisvas, nes esu nusidėjėlis ir tai puikiai žinau. Negaliu tapti liasvu, jeigu nesu perkeičiamas. Prisikėlimas yra būtent tai. Tai ne numirėlio atgaivinimas, tai perėjimas į laisvę, laisvę mylėti. Ir šis perėjimas į laisvę implikuoja radikalų pasikeitimą...“ (F. Varillon, *Traversate di un credente*, Jaca Book, Milano 2008, p. 149).

¹⁰³ L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., p. 66.

¹⁰⁴ Plg. 1Jn 5,4.

laiko išbandymus, yra tik pripažinimas, kad Jėzus nuolatos vis reiškiasi ir lydi mane, yra šalia manęs čia ir dabar. Vienintelis dalykas, kuris įgalina pradžios tąsą, – tai ir toliau matyti Jį gyvą mūsų tarpe ir susitikti visose man duodamose aplinkybėse. O tai, kas įgalina tą tąsą, kas leidžia man be galo džiaugtis visose, net ir pačiose sunkiausiose, aplinkybėse, yra ištikimai tai pripažinti. Šiuo metu keli mano draugai išgyvena sunkumus šeimoje, darbe ar yra susirgę, ir, bendraudama su jais pastebėjau, jog tikriausia draugija, kokią galime susikurti, – tai kartu lankytis ten, kur mums padeda atpažinti dabar esantį Jėzų, nes tik tai leidžia aukštyn iškelti galvą ir nepalūžti užklupus sunkumams. Prieš penkiolika dienų vineas mano brangus draugas turėjo gultis į ligoninę rimtai operacijai ir tai jį labai gąsdino bei neramino. Nelaukta vieną vakarą jis man paskambino ir pasakė, kad jį labai sukrėtė vienas žurnale „Tracce“ publikuotas vienos merginos iš Bolonijos laiškas, nes jos pasakojimas buvo kaip tik atsakymas į tai, kas jį tuo metu slėgė. Tada jam pasakiau: „Puiku! Tai kaip tik ir yra Jėzus tau!“. Kitą dieną, kai susitikome, jis buvo visiškai pasikeitęs. Tikrai, visiškai pasikeitęs, kitoks žvilgnis, džiugesnis, labiau atsipalaidavęs. Pakako pripažinti dabar esantį Jėzų, kad baimė ir nusiminimas būtų nugalėti! [Ar dar yra, kas tai tiki?] Pripažinti Jėzų, kuris yra šalia mūsų, mus lydi, ir padėti vieni kitiems įžvelgti su niekuo nesupainiojamus jo Esaties ženklus yra tai, kas leidžia atlaikyti gyvenimo aplinkybes, bet kokias aplinkybes, ir pažvelgti į jas naujai. Tad vis labiau suvokiū, jog tikrasis laiko išbandymus atlaikantis pasikeitimas – tai Kristaus čia ir dabar pergalės pripažinimas. O sekimas tavimi visų pirma yra galimybė man nuolat gauti pagalbą atpažįstant Kristų, kuris apsidreiskia mūsų gyvenime. O šios kelionės ištikimybėje autoritetui (kuris yra būdas, kaip Slėpinys mane pasiekia istorijoje) rezultatas yra toks, kad aš kiekvieną vakarą einu miegoti džiugiai nusiteikusi, rami, dėkinga už visas dovanas, kurias nuolat man teikia Slėpinys“.

Kaip matote, tai yra laikui bėgant išliekantis pasikeitimas.

„Esmė – tai tas tikrumas, kad mūsų tarpe yra tasai, kuris nugalėjo istoriją. Būtent šis tikrumas ir vadinamas tikėjimu [...], jis mums suteikia neišsenkančių moralinių pastangų.¹⁰⁵ Bet tada [...] tos moralinės pastangos tampa „dalyvavimu įvykyje“.“¹⁰⁶

„Aš“ kaip istorijos veikėją gimdo dabar esantis Kristus, dabar esančio Kristaus pripažinimas. Tai ir pagrindinis skirtumas, kuo katalikybė skiriasi nuo protestantizmo. Giussani primygtinai kartoja: „Tai Kristaus vienalaikiškumo istorijoje žavesys, [...] tai prisikėlusio Kristaus istorinės svarbos žavesys, tai prisikėlusio Kristaus pripažinimas sukuria naują, kitokį nei kiti, istorinį subjektą, t.y. mus. Ir sakydamas šį „mus“ su nuostaba suvoki tą milžinišką skirtumą tarp to, kaip Dievas ir toliau veikia istorijoje, ir savo gebėjimų, galimybių, savo gebėjimų rezultatų. Pamačius savo gebėjimų rezultatus turėtume tuoj pat atsitraukti, pasiduoti. Tuo tarpu problema yra visai kita: ne etiškumas, bet tikėjimas. Etiškumas yra įmanomas kaip tikėjimo pasekmė. [...] Todėl [apie tai galite paskaityti šių metų Velykų skrajutėje], paskui jį sekę žmonės, paskui jį sekę jo mokiniai, [...] bvuo vargšai, tokie kaip aš ir tu, tačiau visas vilties naujumas, visiškai naujas tikrumas, nauja tikrovė buvo būtent ta Esatis. Tos Esaties vienalaikiškumas man, mano vaikams, tiems, kurie gyvens po manęs, po šimto tūkstančių metų – tai yra pergalė prieš pasaulį, tai yra visiška naujovė, tai yra dieviškumas istorijoje! Aš liksiu tas pats vargšas žmogus, koks ir esu, tačiau su Kristumi jaučiuosi užtikrintas, turtingas. Aš, kaip asmuo, esu žavus, t.y. galimybė mylėti mane, kaip asmenį, glūdi tame, kad egzistuoja ši Esatis.¹⁰⁷ Ir iš tiesų tik Jo draugijoje žmogus myli save patį, meilę sau gali deklaruoti tik tas, kas skelbia šią žinią; meilę sau ir meilę kitiems“.¹⁰⁸

¹⁰⁵ „Tas žmogus mokėjo mane priversti laikytis disciplinos ir aukotis paprasčiausiai vien tik dovanodamas save. [...] Jo savęs dovanojimas įgalino mane nutuokti apie naujas pareigas, tiesiog man jas aiškiai iškeldavo priešais akis“. (C. Pavese, *Il mestiere di vivere*, Einaudi, Torino 1990, p. 34).

¹⁰⁶ L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., p. 66.

¹⁰⁷ „Galiausiai Viešpaties reikia prašyti ne tik pasigailėjimo. Mes į jį turime nukreipti visą savo meilę: taip mes dlė jo mylėsime save pačius“ (Šv. Bernardas, *Sermoni/III: diversi e vari*, Scriptorium Claravallense. Fondazione di Studi Cistercensi, Milano 2000, p. 159).

¹⁰⁸ L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., pp. 67-68.

Tikrasis mūsų gyvenimo šaltinis – tai dabartyje esanti Esatis, pripildanti mus nuostabos, nes ji yra, egzistuoja! „Kristus gyvas. Jis yra mūsų viltis ir gražiausia šio pasaulio jaunystė. [...] Jis gyvas ir nori, kad ir tu gyventum!“¹⁰⁹ Būtent šios Esaties dėka manęs, mano gyvenimo iš esmės ir neapsprendžia mano trūkumai, mano nesėkmės, mano negebėjimas bei mano daromas blogis. Dalyvavimas žmogiškoje tikrovėje, kurioje Kristus tampa esantis, duoda daug stipresnį atkirtį mus supančiam nihilizmui, visam tam pasitikėjimo trūkumui, visam mūsų suvokimui, jog kažko nesugebame, nei ilgus kalbos, ilgi pasiplepėjimai mūsų tarpe bei begalės planų. Krikščionybė yra įvykis, faktas! Ne mūsų diskusijos, ne mūsų mėginimai, bet vienas faktas, be galo akivaizdus faktas.

Būtent „tikėjimu“ vadinamas tikrumas dėl Jo esaties ir suteikia mums neišsemiamų jėgų viską atlaikyti. Todėl vientitelis tikras elgsenos būdas – tai tam tikrą faktą pripažįstančio žmogaus dvasios neturtas, tai širdies paprastumas, nes mokiniai juk to nesusapnavo, jiems net menkiausia mintis nebūtų kilusi apie tai, kad gali nutikti toks dalykas kaip tas, kuris jiems prieš akis iškilo po to, kai jie Jį palaidojo kape: pamatyti Jį gyvą!

Apie ką galima pasakyti: „Tu visada esi su manimi“? „Aš žinau, mano meile, / kad niekadosi ir nebuvai išvykęs, / nes viskas aplink mane / man sako, jog visuomet esi su manimi.“¹¹⁰ Dėmesio, pripažinimas, kad Jis yra esantis dabar, neateina automatiškai. Tai implikuoja kovą tarp žmogaus asmeninę patirties ir pasaulio, kuris Jo nepažino, tarp mokinių patirties prisikėlusio Kristaus atžvilgiu ir visų tų kalbų, kurios kilo moterims pranešus žinią: „Sąo loucas! sąo loucas!“, jos pamišusios. Tą patį kiti gali pasakyti ir apie mus: „Jūs išprotėję!“.

Tikrasis iššūkis kiekvieno mūsų protui ir laisvei yra šis pripažinimas, todėl nėra svarbesnio apsisprendimo nei tikėjimas. Mes čia susirinkome ne pasidainuoti ir pasišokti, manydami atradę tai, kas tarsi stebuklingai – tarsi tai būtume ištraukę iš skrybėlės – atlaiko laiko išbandymus. Ne. Čia esame tam, kad įsigilintume į tai, kas mums nutiko. O tai, ką susitikome, pažinsime, visiškai įsisąmoninsime šią mūsų patirtį tik tada – kiekvienas iš jūsų gali pasakyti, ar gi taip nėra –, kai pripažinsime, jog mūsų tarpe veikia Kristus. Tik pagalvokite, kiekvienas iš mūsų, jeigu paneigtų krikščionių bendruomenėje esantį ir gyvą prisikėlusio Kristaus faktą, turėtų nubraukti visus savyje pastebimus naujumo ženklus.

Tačiau kai Jį jau pripažinau esant gyvą ir esantį dabartyje, kaip gi galėčiau keltis rytais netrokšdamas pripažinti Jį ir vėl, netrokšdamas visuomet matyti Jį savo akiratyje? Trumpam įsivaizduokime, kad esame mokinių vietoje: Jį pamatę kaip jie galėjo kitą rytą atsikelti ir eiti žvejoti, keliauti, kaip kad šv. Paulius, po pasaulį ir skelbti Kristų, daryti įprastus dalykus (kaip mums, pavyzdžiui, sėsti į autobusą ar tvarkyti namus), nesinešdami Jo su savimi savo akyse? Jie tiesiog negalėjo nepatirti Jo esaties įtakos jiems. Todėl krikščioniškąją egzistenciją tų, kas Jį pripažino ir pripažįsta dabar, atžvilgiu apibendrina šie nuostabūs, tiek kartų girdėti šv. Pauliaus žodžiai: „Gyvendamas kūne, gyvenu tikėjime Dievo sūnumi, kuris už mane atidavė savo gyvybę“.¹¹¹ Tai yra tikrasis pasikeitimas: aš gyvenu patirdamas šios Esaties įtaką; mane apsprendžia ne mano pastangos keistis, o sąmoningas suvokimas to, kas mano gyvenime įvyko. Bičiuliai, atsipalaiduokite, ne mes turime „išlaikyti“, tai ne mūsų pastangomis viskas išsilaiko. Ne, ne. Jis prisikėlė ir ne mes turime išlaikyti Jo prisikėlimą. Atvirkščiai. Tai prisikėlęs Kristus palaiko ir išlaiko mūsų gyvenimą. Ir tik todėl, kad tu pripažįsti Jo prisikėlimą, gali atsipalaiduoti, o nerimas ir įtampa nieko nebeužgožia. Tada mes pradėdame keistis, visas gyvenimas ima keistis, mums to beveik net nepastebint: mus paprasčiausiai veikia dinamizmas, kuris kyla ne iš mūsų, ir mes su nuostaba pamatome, jog tapome kitokie.

Taigi Kristaus pripažinimo patirtis leidžia žengti kitą žingsnį: po pripažinimo seka „pripažinimo tąsa. Kaip ji vadinasi? Atminimas. Iš tiesų ko gi prašė Kristus? Atminti. Jis prašė jį prisiminti: „Tai darykite mano atminimui“. O kas tas „tai“? Visa kas!“.

¹⁰⁹ Francesco, Esortazione Apostolica post-sinodale ai Giovani e a tutto il Popolo di Dio *Christus vivit*, 1.

¹¹⁰ *Barco Negro*, muzika Caco Velho ir Piratini, tekstas D. Mourão-Ferreira.

¹¹¹ Plg. Gal 2,20.

esaties pripažinimas“, tikroji mūsų asmens tąsa. Jeigu pripažinimas yra tai, kas žavi, patraukia mus, mūsų asmenį, jeigu Tavęs, Kristau, pripažinimas, yra visa tai, kas aš esu kaip vienis, tai šio pripažinimo tęstinumas yra tai, kas leidžia mums, mūsų asmeniui išlikti, tęstis“.¹¹²

Žinoma, kai kas dar gali paprieštarauti: „Kaip gi įmanoma išsilaikyti, išlikti?“. Tačiau šis prieštaravimas yra visiškai be pagrindo: „„Gebėjimas išsilaikyti, išlikti jau yra duotas“ [ne tu pats turi išsilaikyti] [...], nes tas gebėjimas išsilaikyti, išlikti yra Kristus“.¹¹³ Tai Jis išsilaiko, išlieka ir išsilaikydamas, išlikdamas leidžia išsilaikyti ir tau. Taigi dar kartą: viskas yra atvirksčiai. Ir to suvokimas, pamatymas be galo išlaisvina.

4. Vieta kaip kelias

Kad tą atminimą išlaikytume gyvą, mums yra duota tam tikra vieta: „Vieta, kurioje šis atminimas prasideda [...], šio atminimo ištakos, t.y. vieta, kurioje patiriamas paskatinimas pripažinti ir toliau vis raginama nuolat pripažinti, – tai šios Kristaus pergalės istorijoje ženklas, tai gyva bendruomenė, nauja draugija, t.y. žmonės, kurie kartu yra todėl, kad yra Kristus“.¹¹⁴

Jeigu norime išlikti, jeigu norime atlaikyti laikui bėgant, tai galime tik vientitelėje vietoje, kuri išlieka, atlaiko. Tai ne mūsų pastangomis viskas išlieka. Todėl, kaip pabrėžia kunigas Giussani, reikia „lankyti tą Kristaus pergalės ženklą!“, t.y. bendriją, kurioje yra Jis, „Tasai, kuris yra mūsų tarpe“.¹¹⁵ Taigi praktinė mūsų pareiga – tai lankyti šios pergalės ženklą, kaip tai darė mokiniai, kai kitą dieną ir paskui dar po to vis ėjo Jo ieškoti. Tai jie darė būtent todėl, kad suvokė, jog, jeigu nebūtų pas Jį ėję, tai laikui bėgant tas susitikimo naujumas būtų susilpnėjęs, nebebūtų buvęs veiksmingas.

„Mielas kunige Carrón, noriu papasakoti tau apie man nutikusį dalyką. Pasakojimą turiu pradėti 2012 metų gegužės 1 diena, tavo laišku laikraščiu „Repubblica“,¹¹⁶ kuriame – kaip man pasirodė – atsiribojai nuo judėjimui priklausančių asmenų, įsivėlusiu į teisminį procesą. Man nepatiko tas laiškas. Pamaniau, kad tėvas negali taip rašyti apie savo vaikus, kad kunigas Giussani nieko panašaus niekada nebūtų rašęs. Po kelių mėnesių man irgi teko dalyvauti viename tyrime ir per vieną dieną mano gyvenimas pasikeitė: aš praradau darbą ir patyriau visus įmanomus sunkumus, kurie kyla tokiomis aplinkybėmis. Man iš karto kilo mintis, kad visi tie įvykiai yra tam, kad žmogus pasikeistų, ir be to Dievas man niekada neatėmė esminių dalykų: tikro ir gilaus mano žmonos artumo, draugų pagalbos ir netgi materialinės paramos. Visgi buvau sutrikęs: mano ankstesnis (darbo ir viešas) gyvenimas nebeegzistavo, mano suburta Brolijos grupelė iširo, susvyravo kai kurie svarbūs mano ankstesnio dvidešimties metų gyvenimo aspektai, o mano susidomėjimas judėjimu visiškai sumažėjo. Viskas man atrodė sudėtinga, beveik nesuprantama, toli nuo manęs. Poreikis rasti atsakymą mane privertė žengti žingsnius, kurie buvo svetimi mano gyvenimui: aš apsilankiau Medžiugorėje, meldžiausi taip, kaip niekad anksčiau savo gyvenime, ir tuo pačiu metu „pradėdamas iš naujo“ jaučiau, kad kažko trūksta. Paskui mano žmona darbo reikalais susidraugavo su vienu asmeniu iš judėjimo, kurį anksčiau pažinojome beveik tik iš matymo. Tai buvo tarsi nedidelė skylutė užtvankoje, kuri paskui padidėja tiek, jog priverčia griūti visą struktūrą. Tas naujumas per konkrečių žmogų vėl pradėjo skverbtis į mano gyvenimą ir aš tam tiesiog nesipriešinau. Tai vyko ne staigiai, bet lėtai, pamažu, natūraliai, beveik nepastebimai ir aš savyje pastebėjau šį pasikeitimą, pastebėjau, kad vėl esu patrauktas, sužavėtas. Kai po to skausmingo įvykio, kai buvo nuteistas Roberto

¹¹² L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., p. 68.

¹¹³ *Ibidem*, p. 69.

¹¹⁴ *Ivi*.

¹¹⁵ *Ivi*.

¹¹⁶ J. Carrón, «Carrón: da chi ha sbagliato un'umiliazione per Cl», *la Repubblica*, 1° maggio 2012, pp. 1 e 11.

Formigoni, išėjo CL spaudos pranešimas,¹¹⁷ man jis pasirodė nuostabus. O dar nuostabesnis man buvo straipsnis laikraštyje „Avvenire“¹¹⁸, komentavusiame spaudos pranešimą ir pavadinusiam jį „be galo krikščionišku“. Kartą grįžau namo, mano žmona dirbo, bet pasisveikinome žinutėmis ir trumpai jai parašiau, kokie puikūs yra spaudos pranešimas ir straipsnis. Tada sėdau prie stalo ir, man bevakarieniaujant, ji man per WhatsApp atsiuntė žinutę. Tai buvo Carrón laiškas, kuriame, atrodė, buvo paaiškintas ir motyvuotas tas CL spaudos pranešimas. „Šito laiško aš nepastebėjau“, pamaniau. Man pasirodė, kad tas laiškas tiesiog praplečia spaudos pranešimą, yra labiau analitiškas, išsamesnis. Perskaičiau jį visą, o gale data – jis parašytas ne šiandien, o 2012 metų gegužės primąją. Tai buvo tas pats laiškas, kuris prieš beveik septynerius metus man taip labai nepatiko. O dabar, rašydamas šias eilutes ir dar kartą skaitydamas tavo prieš septynerius metus rašytą laišką, norėčiau pakartoti visus tuos žodžius, kurie nusako mane, bet tai neįmanoma, nes visas laiškas, visi žodžiai jame nusako šiuos mano naujo gimimo metus. Iš mano patirties žvelgiant visas tavo laiškas atsako į tavo iškeltą klausimą „Kas atlaiko laiko išbandymus?“.

Taigi užtvankoje pakanka mažos skylutės ir pakanka pradėti sekti.

Ar nenori prarasti to, ką atradai? Žinai, kur tai susitikai, tad taipogi žinai, kur gali grįžti, nes ten tavęs laukia. Tai ne tavo pastangų vaisius, nes tavo pastangos, kaip ir mano, apgaulingos, jos neišsilaiko, negali atlaikyti. Taigi nešvaistikim veltui laiko stengdamiesi. Nori atlaikyti? Žiūrėk ten, kur atpažįsti ką nors, kas atlaiko, išlieka. Jeigu tai radai judėjime dėl jame egzistuojančio sambūvio kironiškumo, dėl to jo gebėjimo vėl tave patraukti, sudominti, dėl tos įtaigos, kurios dėka judėjimas įgalino tave atrasti tikėjimą, tada metodas, kaip atlaikyti, yra įsitraukimas į tą judėjimą, į tą draugiją, kurie tau yra Jo esaties ženklas. Ištikimybė yra nukreipta į Jį per ištikimybę šiai draugijai.

1989 m. kunigas Giussani kalbėjo (tai rasite paskutinėje Rekolekcijų knygelėje „La verità nasce dalla carne“: „Mūsų bendruomenė turi šią pagrindinę ir betarpišką funkciją kiekvienam iš mūsų. Viešpats yra didis, jis būtų galėjęs sukurti milijardus kitų formų, ir iš tiesų Bažnyčia yra be galo turtinga šių įvairių formų, o mus paveikė, patraukė būtent ši forma. Jeigu tokiu būdu mūsų nebūtų paveikęs, būtų nereikėję to, kas tarp mūsų yra: o kadangi mus pasiekė tokiu būdu, tai jis reikalingas, ir jo nepaisyti, palikti, užmiršti, jo nepanaudoti – tai reiškia išduoti Dievą. Negalima pasakyti: „Viešpatie, Tu pas mane atėjai šiuo keliu, bet aš pas Tave eisiu kitu keliu“. Ne! Todėl būtent per šią mūsų draugiją ir draugystę, kad ir kokios jos bebūtų trapios, mes einame pas Jį. Dieve man, aš norėčiau keliauti su kiekvienu iš jūsų, bet netgi nesugebu, neturiu jėgų ir laiko atsakyti į visus laiškus! Jūs man turite atleisti, nes prisiekiu, kad širdis visai kitokia, nei tai, kas yra matyti. Padėkime vieni kitiems. Tai yra kelias, kuriuo Viešpats mus kviečia pas save ir ragina būti budriems. Tai toks trapus kelias, toks daugeliu atžvilgiu abejonių keliantis kelias, bet tai yra pedagoginis įrankis, ugdymo būdas, kurį tau įdavė Viešpats. Kitaip, jeigu aš tuo nebūčiau įsitikinęs, ar tikrai manai, kad čia būčiau ir kalbėčiau? Dėl Dievo meilės, pagalvočiau apie save ir pasitraukčiau į kokią nuošalią vietą melstis!“.¹¹⁹ Tik įsivaizduokite, kaip mane tai išlaisvina, kai esu čia, ant scenos, ir jums kalbu, skaitau jums šiuos kunigo Giussani žodžius!

5. „Kultūrinė mūsų pasikeitimo svarba“

Kai žmogus yra nuolat kviečiamas prisiminti tą vietą, kurią Kristus jam parinko, kad jį patrauktų, tada jis pasijunta pilnas jėgų ir energijos visuomet, nesuvaldomai pradėti iš naujo. Taip nutiko ir su mokiniais. Aš galiu klysti tūkstančių tūkstančius kartų, tačiau nuolat vis pradėdau iš naujo ir galiu kitiems perteikti tą naujumą, galiu kviešti kitus dalyvauti mūsų gyvenime; dažnai tie kviečiami

¹¹⁷ «Formigoni. Nota di Comunione e Liberazione», Il comunicato dell'ufficio stampa di CL sulla condanna di Roberto Formigoni, 22 febbraio 2019, clonline.org

¹¹⁸ M. Leonardi, «Ma non si è figli perché non si sbaglia», *Avvenire*, 26 febbraio 2019.

¹¹⁹ L. Giussani, *La verità nasce dalla carne*, op. cit., pp. 239-240.

žmonės nesutiks, atsisakys, bet aš vis tiek nuolatos juos kviesiu, nes manęs neapsprendžia jų reakcija. „Šis nesuvaldomumas yra toks paprastas, pavyksta taip lengvai, kaip kad atpažinti savo motinos veidą, jį apkabinti ir pabučiuoti, tai iš tiesų tos pergalės prieš laiką patyrimas „savo kailiu“, tai tos prisikėlusio Kristaus pergalės prieš laiką atspindys manyje.“ Tas toks stebėtinas nesuvaldomumas – tai Kristaus pergalės prieš laiką, Jo prisikėlimo ženklas manyje, tavyje dabar, ne tik paskutinę dieną, bet visoje istorijoje, dabarties sumaištyje. „Taigi žmogus mėgina patikrinti savo tikėjimą su savimi ir su kitais. Kodėl? Nes ši pergalė – tai žmogiškumo išsipildymas.“¹²⁰

Viena iš jūsų man rašo: „Maždaug prieš du mėnesius mokykloje, kurioje dirbu beveik dvejus metus, staiga mirė vienas mokinys. Skausmas ir sumišimas dėl šios mirties paskatino nelauktus įvykius ir dialogus. Ypač su vienu kolega, su kuriuo iš karto puikiai sutarėme, įvyko tikras „susitikimas“. Užbėgsiu už akių pasakydama, kad jis laiko save ateistu ir nekenčia visko, kas siejasi su Bažnyčia. Vieną skausmingiausių akimirkų netekus mūsų mokinio jis man prisipažino, kad gyvenime jaučiasi nepatenkintas ir kad jau seniai bando numalšinti jį lydintį nerimą. Jis taip pat pridūrė, kad jaučiasi negalįs padėti mokiniams, kai jie to prašo, ir kad mano atveju taip nėra. Jis iš tiesų pasakė: „Tu gerai jautiesi su visais. Kai bendrauji su kitu žmogumi, priimi jį tiek, kad tarsi išnyksti pati ir tas kitas tampa centru“. Paskui dar pridūrė: „Tu esi ten. Visada. Bet kartu visada esi ir kitur“. Galiausiai baigė sakydamas, kad mato, jog aš esu „išbaigta, pilna“. Tada nusprendėme susitikti ir pasikalbėti daugiau, nes jis nori labiau suprasti, kas man yra tas „kitur“, kurį jis manyje pastebėjo“.

Žmogiškumo išsipildymas. „Tai yra kultūrinė mūsų pasikeitimo svarba.“¹²¹ Tai yra mūsų indėlis pasauliui: tuo tarpu, kai dauguma yra sutrikę ir gyvena chaose, ir dėl ko toks kaip Ulrich Beck, visą savo gyvenimą paskyręs visuomenei tyrinėti, turi padaryti išvadą, kad nebesupranta pasaulio,¹²² mes – tos malonės, kurią gavome ir gauname kiekvieną dieną, dėka – nesame sutrikę, taip pat, kaip ir Jėzaus mokiniai nebuvo sutrikę gyvendami Romos imperijos chaose. Tai yra kultūrinė to, ką mes nešame, svarba, kultūrinė svarba pasiūlymo, kuriuo remdamiesi žvelgiame į pasaulį ir viso ko žlugimą. Gali žlugti visos iki šiol išsilaikiusios santvarkos, tačiau mūsų pergalė nėra tapati tam tikrų santvarkų gyvavimui ir gyvenimui prie jų prisirišus. Todėl galime pradėti iš naujo taip, kaip pirmieji krikščionys pradėjo iš naujo žlugus Romos imperijai. Atėjo barbarai, bet krikščionys vėl pradėjo iš naujo ir tai padarė puikiai. Nors viskas ir žlugo, tai jų nesužlugdė, nes jų pamatai buvo pastatyti taip, kad neiro. Mes irgi gyvename perėjimo, sukrėtimo laikotarpiu ir taipogi galime daryti iššūkį šiai situacijai, pateikdami prasmės pilną pasiūlymą.

„Pasikeitimo patirtis glūdi (atsiranda ir sustiprėja) Kristaus pripažinime; mūsų tikėjimas glūdi Kristaus esatyje, kuri mus keičia, nes „Jis leidžia pasauliui vėl tapti tikru nugalėdamas blogį, kadangi blogis yra tai, kas nežmogiška, tai, kas netikra“, nugalėdamas tai, kas praeina ir neišlieka. Tokiu būdu pradedame patirti Jo pergalę, tą apčiuopiamą „šimteriopai“ šiame pasaulyje, džiaugsmą, ramybę, energiją ir dėl to nustebe klausiamo: „Iš kur gi man visa tai?“. Turime gerai suprasti, iš kur visa tai gauname, nes kitaip kodėl gi turėtume čia sugrįžti? Visa tai mes gauname iš gyvojo Kristaus. „Kristaus vienalaikiškumas istorijoje – tai pažadas dabarčiai, tai apčiuopiamas „šimteriopai“, nors mes jį visuomet įsivaizduojame kitoki. Kiek žmonių man sako: „Bet gi to „šimteriopai“ nėra. Kur gi tas „šimteriopai?“. Žinoma, jeigu tu jį įsivaizduoji pagal save, tai nebėra naujovė, tada tu pasilieki ties tuo, ko tavo manymu trūksta. Atpirkimas – tai apčiuopiamas „šimteriopai“, bet jis visuomet skiriasi nuo mūsų įsivaizduojamo, visuomet.“¹²³

¹²⁰ L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., p. 70.

¹²¹ *Ivi.*

¹²² „Pasaulis išsimušė iš vėžių. Daugelis taip mano. Klaidžiojame be tikslo, sutrikę, diskutuojame apie tą ar aną, apie už ir prieš. Bet dėl vieno dalyko dauguma nepaisant prieštaravimų ir visuose žemynuose sutinka: „Nebesuprantu pasaulio““ (U. Beck, *La metamorfosi del mondo*, Laterza, Bari 2017, p. XIII).

¹²³ L. Giussani, *Qui e ora (1984-1985)*, op. cit., pp. 70-71.

Jeigu įsivaizduoju savo pasikeitimą, man ateina, pavyzdžiui, tokia mintis: „Viso to, ką išgirdau šiomis dienomis, dėka grįžęs namo daugiau nebegalėsiu pykti“. Bet paskui atsitinka taip, kad supykstu vos po dvidešimties minučių ir to pakanka, kad suabejočiau viskuo, ką čia patyriau.

Tuo tarpu mano pasikeitimas pasitvirtina laikui bėgant ir matuojamas matu, kuris nėra mano. Tai tikras pasikeitimas, tą mato netgi kiti. Tai, kad pasikeitimas pasieks visus iki vieno gyvenimo aspektus, kaip to visi trokštame, yra tik laiko klausimas. Tačiau to pasikeitimo ištakos, pradžia jau yra, jis jau prasidėjo, tai yra įvykęs faktas, tai gyva Esatis, kurią galima patirti dabar. O mes tikimės, kad ji išsiskleis visame mūsų gyvenime taip, kad kiekvienas mūsų paliestas daiktas galės būti paveiktas to naujumo, kuris pasiekė kiekvieną iš mūsų.

Šią meditaciją pradėjome konstatuodami pasikeitimą ir įvairiais žodžiais sakėme: „„Reikia ieškoti to, kas užslėpta, reikia ieškoti šaknų, priežasties to, dėl ko mūsų draugija, mūsų draugystė davė tokius vaisius, kokius davė, žmogiškus vaisius“. Šiaip ar taip būtent dalyvaudami šiame ženkle, lankydami šį ženklą mes nuolatos būsimė kviečiami iš naujo tai pripažinti ir tai atsiminti arba, kitaip sakant, pripažinti nuolat, vėl ir vėl, kviečiami pripažinti ir atsiminti tą Esatį, kuri yra šaknys, ištakos to fakto, kad mes, būdami vieni kitiems svetimi, tapome broliais ir draugais ir kad mes, būdami tokie vargšai, taip keistai jaučiamės tokie turtingi, keistai, nes tai ne mūsų planas, ne mūsų sumanymas, kad tas turtingumas mumyse išsižiebtų“.¹²⁴

Pabaigsiu vienu liudijimu: „Mielas kunige Carrón, praeitais metais grįždama iš rekolekcijų sužinojau, kad laukiوسي. Troškome turėti dar vieną vaiką, bet jautėmės jau laimingi turėdami pirmąją dukrą, kuri gimė po to, kai medikai pasakė, jog mūsų atveju labai sunku bus susilaukti vaikų natūraliai. Tuo tarpu praeitų metų gegužę pastojau antrą kartą. Nuo pat pradžių mums buvo aišku, kad tai buvo Slėpinio sumanymas ir tai mus pripildė didžios nuostabos ir be galo sujaudino. Be to tai įvyko labai ypatingu laikotarpiu: vos kiek daugiau nei prieš mėnesį mano vyras prarado darbą ir ėmė patirti nedarbo padarinius. Per pirmą apsilankymą pas gydytoją viskas buvo puiku, mano tyrimai geri, o vaisius teisingoje padėtyje ir mes netgi girdėjome plankant jo širdelę. Atrodė, kad viskas eisis gerai. Tačiau paskui pajutau, kad kažkas negerai. Su vyru nuvažiavome į ligoninę tyrimui ir sužinojome, kad neštumas prieš kelias savaites nutrūko. Tą pačią dieną namuose įvyko savaiminis persileidimas. Po to sekusiomis dienomis daugelis mane stengėsi raminti ir paguosti žodžiais. Aš jaučiau visą savo bejėgiškumą prieš tai, kas įvyko, bejėgiškumą savo ir savo vaiko gyvenime. Ir tada supratau, kad tokį patį bejėgiškumą, jeigu esu sąžininga, patiriu ir santykiyje su savo dukra. Net ir jai, kuria galiu rūpintis konkrečiai, tiesiogiai, negaliu pridėti nei vieno papildomo kvėptelėjimo. Tai kas gi kiekvieną akimirką pripildo prasmės? Kas atlaiko laiko išbandymus? Tik tikra ir konkreti Esatis. Ne kokia idėja ar loginė išvada, bet įvykusi Esatis, Faktas, kuriuo neįmanoma suabejoti ir kurio jokia nepalanki aplinkybė negali paneigti ar nubraukti. Tai Tu, Kristau, vienintelis atlaikai gyvenimo išbandymus. Tačiau be šios draugijos Kristus man būtų likęs vien tik vardas, jis nebūtų tapęs tikra Esatimi. O svarbiausia, tai yra vienintelė vieta, leidžianti man išlaikyti tuos klausimus gyvus, svarbius, jų nenutildo kokia banalia fraze, leidžia jiems išlikti tokiems pat giliems. Per persileidimo patirtį man labiau paaiškėjo, ką reiškia tai, kad santykis su Slėpiniu yra asmeniškasis. Per tą įvykį pajutau tam tikrą vienatvę, supratau akivaizdybę, jog jokio žmogaus, nei pačios draugijos negaliu įgalioti perduoti savo atsako Kristui. Tai aš esu priešais Slėpinį ir šiame santykiyje esu viena. Bet būtent šios vienatvės pajautimas man parodė tą šios draugijos vertę mano ryšyje su Kristumi. Draugų užduotis nėra mane guosti ir raminti, jie negali sugrąžinti man vaiko ir ne buvimas kartu pašalina mano problemas ar baimę. Tačiau man reikia tokios vietos, kad ji mane išlaikytų arba gražintų į teisingą padėtį, kad neleistų man pamiršti klausimų, kuriuos išprovokuoja tikrovė. Ši istorija, šioje kelionėje sutikti veidai, darbas bei padaryti veiksmai leidžia megztis santykiui su Juo ir laikui bėgant padarė jį labai artimą. „Žmogus nenustoja bijoti tik todėl, kad kažkas jam sako: „Nebijok!“. Reikia, kad ta – Dievo – esatis įsiskverbtų į žmogaus „aš“ gelmes ir ta esatis turi būti

¹²⁴ *Ibidem*, p. 71.

tokia, kuri istorijoje parodė, kad yra tikra. Tik istorija, kuria yra gyvenama, iš tiesų gali būti tinkamas pagrindas pasitikėjimui. Visa, ką Dievas padarė ir daro dabar, yra tam, kad „tu žinotum, kad aš esu Viešpats, ir kad galėtum Juo pasitikėti“ (Štai darau naują dalyką: ar to nematote?, Brolijos rekolekcijos 2018, p. 26). Tai istorija, kuri Dievą padarė tikra esatimi, kuria galiu pasitikėti ir kuri daro iššūkį ir atlaiko laikui bėgant. Kad ir ką Jis bedarytų“.

Pabaigoje pasiklausykime „Cristo al morir tendea“, nes tai yra dialogas su šia gyvenimą nulemiančia Esatimi. Klausydamiesi išgirsime į kiekvieną iš mūsų kreipiamą šį klausimą: „Ar jūs jį paliktumėte dėl kitos meilės?“.

Giesmė: „Cristo al morir tendea“. ¹²⁵

¹²⁵ «Cristo al morir tendea, / ed ai più cari suoi Maria dicea: / “Or, se per trarvi al ciel dà l’alma e ’l core, / lascieretelo voi per altro amore?” // “Ben sa che fuggirete / di gran timor, e alfin vi nascondrete: / ed ei, pur come agnel che tace e more, / svenerassi per voi d’immenso amore” // “Dunque, diletti miei, / se a dura croce, in man d’iniqui e rei, / dà per salvarvi il sangue, l’alma e ’l core, / lascieretelo voi per altro amore?”. (Kristus ėjo mirti, o jo motina Marija taip kalbėjo mokiniams: „Jeigu jis, kad jus nuvestų į dangų, atiduoda sielą ir širdį, ar jūs jį norite palikti dėl kitos meilės?“ „Jis gerai žino, kad jūs, labai išsigandę, pabėgsite ir galiausiai pasislėpsite. Ir visgi jis, kaip tyliai mirštantis ėriukas, iš savo didžios meilės nusizemins dėl jūsų“. Taigi, mano mielieji, jeigu jis, nukryžiuotas neteisingų ir piktavalių žmonių, lieja savo kraują ir atiduoda savo sielą bei širdį, kad jus išgelbėtų, ar jūs vie tiek jį norite palikti dėl kitos meilės?“)“ (Fra Marc’Antonio da San Germano, «Cristo al morir tendea», in *Canti per la Settimana Santa*, Soc. Coop. Ed. Nuovo Mondo, Milano 2007, pp. 50-51).

KLAUSIMAI

Davide Properi. Šiais metais taip pat gavome labai daug, daugiau nei 1300 klausimų, kurie, sudėjęs juos su dviem tūkstančiais laiškų, atsiųstų atsakant į Carrón'o provokaciją bei kvietimą, yra puikus rezultatas. Kartu su daugeliu kitų dalykų tai liudija faktą, kad šiame susibūrimo, šiame geste yra dalyvaujama iš tikrųjų. Mes neapsiribojame vien tik fiziniu buvimu jame, bet kiekvienas prisidedame prie jo kūrimo. Visi puikiai suprantame, ką reiškia gestas. Šis žodis kilęs iš lotynų kalbos žodžio „gerere“, kuris reiškia „nešti“: tam tikras faktas, kuris „neša“ tam tikrą prasmę. Mes čia susirinkome tam, kad atskleistume šią prasmę. Tai yra esminis dalykas mūsų, kaip suaugusiųjų, išugdyme, išauklėjime, nes suaugusiam žmogui – kuo toliau, tuo labiau tai suvokiame – kaip niekad anksčiau, tiek pat kiek ir jaunuoliui, o gal net ir labiau, reikia būti išauklėtam, būti ugdomam, kad atrastų save, kad pamatytų savo žmogiškąjį veidą. Taigi kaip toks šis gestas pilnai įtraukia mūsų žmogiškumą. Tad būtent tai be galo aiškiai ir atsispindėjo jūsų atsiųstuose klausimuose, nes be poreikio suprasti Julián'o šiomis dienomis pasakytus žodžius matome ir nuoširdų mėginimą patikrinti tai per kasdienio gyvenimo patirtį bei išbandymus, kuriuos esame pašaukti patirti.

Čia mūsų susirinko dvidešimt du tūkstančiai ir mes esame tikros ir konkrečios draugijos dalis. Bet turiu pasakyti, kad jau nuo pat pirmo vakaro ta visų mūsų patirta tyla, lydėjusi mus per visas šias dienas – tai, tam tikra prasme, nuostabą kelianti tyla, nes juk mūsų čia tiek daug, ir, kiek pamenu, ji daug intensyvesnė, nei ankstesniais kartais – yra ženklas, kad šioje tikroje ir konkrečioje draugijoje kiekvienas iš mūsų yra dėl savęs, dėl to, kad pripažintų tą esminę vienvatę, gerą vienvatę, vienvatę Slėpinio akivaizdoje.

Tai yra įžanga į pirmą klausimą.

„Išklausius paskutinį popietinės paskaitos liudijimą kilo klausimas, ką reiškia būti vienam Slėpinio akivaizdoje, nes juk šiaip ar taip reikia tam tikros vietos? Ir kaip santykį su Kristumi padaryti dar tvirtesnį vienvatės situacijoje, t.y. tada, kai neturi galimybės bendrauti su žmonėmis, kurie tau yra Kristaus pergalės ženklas? Nelabai suprantu, ar santykio su Slėpinio sutvirtinimas yra bendravimo, susitikimų su gyva žmonių draugija problema ar problema asmeniniame lygmenyje.“

Julián Carrón. Mano manymu, pirmiausia svarbu suprasti tos vienvatės pobūdį. Kai prieš daugelį metų pirmą kartą Ispanijoje perskaičiau „*Tracce d'esperienza cristiana*“ (*Krikščioniškosios patirties pėdsakai*), mane iš karto nustebino tai, kaip kunigas Giussani ten kalba apie vienvatės problemą: „Kuo labiau suprantame savo poreikius, tuo aiškiau pamatome, kad jų negalime patenkinti vieni patys, kad jų negali patenkinti ir kiti žmonės, tokie, kaip ir mes. [...] Būtent šis bejėgiškumo jausmas gimdo vienvatę“. Taigi visiškai kitaip, nei dažnai manome, „tikroji vienvatė kyla ne iš to fakto, kad esame vieni fizine prasme, kiek iš suvokimo, jog į tam tikrą mūsų esminę problemą negalime atsakyti mes patys arba kiti“. Apie tai buvo kalbama ir vakar skaitytame liudijime: niekas negali gražinti tai moteriai vaiko, kurio ji neteko. Todėl „puikiausiai galima pasakyti, kad vienvatės jausmas kyla iš kiekvienos rimtos akistatos su savo žmogiškumu. Tai puikiai gali suprasti tie, kas manėsi kokį nors svarbų savo poreikį patenkintą kokio nors dalyko ar asmens dėka: tas dalykas ar asmuo dingsta arba pasirodo negebantis to padaryti“. Taigi, jei mes dedame viltis į vieną ar kitą dalyką, galiausiai nusiviliame. „Mes esame vieni“, tęsia Giussani, „su savo poreikiais, su savo poreikiu būti ir gyventi intensyvią gyvenimą. Esame vieni, vieni dykumoje ir vienintelį dalyką, ką galime, tai laukti, kol kas nors ateis. O tuos klausimus išspręš, tuos poreikius patenkins tikrai ne žmogus, nes patenkinti reikia būtent mogaus poreikius“.¹²⁶

¹²⁶ L. Giussani, «Tracce d'esperienza cristiana», in Id., *Il cammino al vero è un'esperienza*, op. cit., pp. 85-86.

Tik šis suvokimas įgalina mus suprasti mūsų vienatvės prigimtį. Jeigu tą vienišumą, vienatvę susiauriname tik iki fakto, jog esame vieni fiziškai, tai šią problemą galime spręsti daugeliu būdų. Tačiau jeigu tikroji vienatvė kyla iš bejėgiškumo tenkinant savo esminius poreikius, savo poreikį būti ir išsipildyti, kurio dažnai nesuvokiame, tada kyla klausimas, kas įstengia tą vienatvę įveikti, nes mes patys to negalime padaryti net ir kartu su savo begaliniu poreikiu būti.

Sūnus palaidūnas manė, kad pažįsta save, savo poreikio prigimtį, ir todėl pagalvojo, kad tą problemą išspręs išeidamas iš namų ir pasiimdamas savo palikimo dalį. Tačiau ta puikybė manant, kad išsivers savo jėgomis, greitai pasirodė esanti apgaulinga. Staiga jis suprato, jog jam reikia kažko kito, ko jis pats sau negali duoti. Tik kai iš tiesų suprantame, kas esame, suprantame savo poreikių svarbą, tik tada galime suvokti, kas geba tuos poreikius atliepti. Todėl mane visada jaudina – tai esu sakęs daug kartų – šie garsūs Chesterton'o žodžiai: „Blogai yra ne todėl, kad išminčiai nemato atsakymo, bet todėl, kad nemato pačios mįslės“,¹²⁷ t.y. nesupranta problemos, nesupranta, kas tai yra. Iš čia ir atsiranda mūsų puikybė manant, jog išsiversime savo jėgomis. Tuo tarpu, kai žmogus suvokia savo vienatvės, o todėl ir savo bejėgiškumo, ištakas, supranta, kad į šį klausimą gali atsakyti tik tai kitas, kitoks nei mes, didesnis už mus, tas, kuris supranta mūsų žmogiškąjį poreikį. Dėl to Kristus ir atėjo! Jis yra vienintelis, galintis įveikti tą mūsų bejėgiškumą.

Lieka neatsakyta antra klausimo dalis apie ryšį tarp lankymosi gyvoje draugijoje ir asmeninio santykio su Slėpiniu. Čia esminis dalykas yra pabrėžti, kaip pats Kristus suvokia save patį: Jis save supranta kaip ryšį su Tėvu, kaip „Tėvo siųstąjį“ („Kas tiki mane, iš tiesų tiki ne mane, bet Tėvą, kuris mane siuntė“¹²⁸); o jo misija – tai įvesdinti žmogų, t.y. kiekvieną iš mūsų, į galutinį santykį su Dievu, Tėvo slėpiniu, nes iš jo viskas gauna vertę, svarumą, nuo jo šią akimirką priklauso mano gyvenimas. Jeigu Kristus stengiasi mus patraukti prie savęs, tai tik tam, kad įvesdintų mus į tą santykį su Tėvu („aš apreiškiau tavo vardą žmonėms, kuriuos man davei iš pasaulio“¹²⁹). Bet tas priminimas apie Kitą yra būtent tai, kas nusako ir Bažnyčią, t.y. mus, kurie buvome patraukti Kristaus per tam tikrą susitikimą ir esme čia: „Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“.¹³⁰ Tai savo gyvenimu mums paliudijo kunigas Giussani. Per jo laidotuves tai pabrėžė kardinolas Ratzinger: „Kadangi žmonės jis vedė ne prie savęs, bet pas Kristų, todėl ir laimėjo jų širdis, padėjo pasauliui tapti geresniu, padėjo atverti pasaulio duris dangui“.¹³¹ Giussani nepririšo mūsų prie savęs, bet nuvedė mus pas Kristų.

Taip, tai, ką mums visada siūlė kunigas Giussani, buvo tam tikra vieta, lankymasis tam tikroje vietoje – tai draugija, Bažnyčia –, bet tik dėl to tikslo, dėl kurio ji egzistuoja, t.y. tikslo Kristų padaryti apčiuopiamą, įvesdinti mus į asmeninį santykį su Kristumi ir per Jį į Tėvo pripažįstamą priklausomybę. Net ir neteikintis žmogus, kai susitinka kurį nors iš mūsų, per mus yra nukreipiamas į „kitur“, kaip vakar cituotame laiške rašė viena mūsų draugė, t.y. į kažką kita, kažką didesnio už mus, kas yra viso to, ką matome, gelmė. Jeigu esame kviečiami lankytis tam tikroje vietoje, tai tam, kad būtume suvesti į santykį su Tuo, kuris mus kuria, gimdo, kuris vienintelis gali patenkinti mūsų gyvenimo poreikį. Tačiau jeigu „tos mįslės mes nematome“, jeigu sąmoningai nesuvokiame to savo poreikio, tada negalime netgi atsiverti ir pripažinti Kristų ir nesuprantame keistos mūsų draugijos prigimties. Todėl dažnai ir nusiviliname.

Prosperi. Viena daugiausia klausimų sukėlusią vietą yra ta, kur tu, pasakodamas Manzoni Bevardžio epizodą, mums uždavei klausimą: „Kas yra mūsų kardinolas, kiekvieno mūsų kardinolas?“. Šis klausimas iškėlė autoriteto mūsų gyvenime temą. Klausimą suformuluosiu taip:

¹²⁷ G.K. Chesterton, *Ortodossia*, Edizioni Martello, Milano 1988, p. 49.

¹²⁸ Plg. Jn 12,24.

¹²⁹ Jn 17,6.

¹³⁰ Jn 20,21.

¹³¹ J. Ratzinger, «Omelia al funerale di don Giussani, Milano, 24 febbraio 2005», in A. Savorana, *Vita di don Giussani*, Rizzoli, Milano 2013, p. 1189.

„Ar gali paaiškinti, kodėl autoritetas yra būdas, kurio dėka Slėpinys mus pasiekia? Kas tai yra ir kas yra autoritetas?“.

Carrón. Kai kalbu šiuo klausimu, man visada į galvą ateina dar viena citata iš „Tracce d’esperienza cristiana“, kurioje kunigas Giussani mums padeda suprasti autoriteto prigimtį ir jo ištakas. Būtent nuo čia kas kart ir reikia pradėti.

Išaiškinęs vienatvės, t.y. bejėgiškumo jausmo, reikšmę ir išgvildenęs bendruomenės temą, jis susitelkia ties autoritetu. Kaip jį apibūdina? „Mus supančioje aplinkoje [bendruomenėje, kurioje esame, suprasdami savo bejėgiškumą] egzistuoja asmenys, kurie daug jautriau supranta tam tikrą žmogiškumo patirtį, iš tiesų išsiugdo gilesnį aplinkos ir asmenų suvokimą, daug lengviau suburia bendruomeninį judėjimą. Jie daug intensyviau, daug atsakingiau išgyvena mūsų patirtį; kiekvienas iš mūsų jaučia, kad juose jis pats atspindimas daug geriau, kad su jais pajuntame glaudesnę ryšį su kitais, labiau pasijuntame esantys bendruomenėje. Pripažinti šį reiškinį reiškia būti sąžiningiems savęs pačių ir savo žmogiškumo atžvilgiu. Tai išminties pareiga. Bet susitikimas su asmeniu, kuris labiau jaučia ir geriau supranta mano patirtį, mano poreikius, mano lūkesčius, natūraliai skatina mane juo sekti, tapti jo mokiniu būtent dėl to žmogiško dalyko, kuris, kai pamatome esantys bejėgiai ir vieniši, skatina mus burtis, vienytis. Šia prasme tokie asmenys natūraliai mums tampa autoritetu, net jei ir neturi jokių titulų ar nėra gavę tam tikrų teisių.“¹³² Tai nėra vaidmenų, iki kurių dažnai susiauriname autoriteto problemą, klausimas. Esmė yra pripažinti asmenis, kurie palengvina mano augimą, brandą bei padeda man žmogiškąją patirtį išgyventi su daug didesne pilnatve, taip, kaip aš to trokštu.

Dėl to „natūraliai autoritetu tampa visų pirma tie, kurie sąžiningiau suvokia žmogiškąją patirtį arba ją išgyvena. Autoritetas iškyla kaip turtinga patirtis, kuri išsiskiria tarp kitų“. Asmuo tampa autoritetu to, ką jis neša, skelbia, dėka. „Jis sukelia naujumo įspūdį, nuostabą, pagarbą. Jame juntamas neišvengiamas žavesys“, kaip tai buvo Jėzaus atveju: „Šis žmogus tikrai turi galią“¹³³, o ne kaip rašto aiškintojų atveju. Taip natūraliai iškyla autoritetas, taip jis iškils visuomet. Todėl ir paprasta jį atpažinti.

Kiekvienas iš mūsų yra pašauktas būti sąžiningu to, ką mato išryškėjant savo patirtyje, atžvilgiu. Kas seka savos patirties jam teikiamomis gairėmis, neturės sunkumų autoritetui identifikuoti, jam nebus keblu atpažinti savo kardinolą, nes tai bus akivaizdu. Jis yra tiesiogiai proporcingas poreikio prigimties suvokimui: kuo labiau žmogus jaučia tą poreikį ir kuo sąmoningiau suvokia to savo poreikio svarbą, tuo lengviau jis atpažįsta autoritetą. Autoriteto atpažinimas ir pripažinimas yra glaudžiai susijęs su savo bejėgiškumo patirtimi. Iš tiesų, jeigu žmogus nėra pasipūtėliškai pasitikintis savimi, jei supranta tą savo patiriamą bejėgiškumą, jei pripažįsta jaučiantis poreikį, tai jis daug lengviau prisišlieja prie asmens, kuris jam daug įtaigiau liudija tai, kad egzistuoja atsakas į tą poreikį, ir padeda jam jį patirti.

Ir priešingai, jeigu manomės išsiversią savo jėgomis, tai to atsako neatpažinsime net jeigu jis bus visiškai akivaizdus: taip nutiko tiems, kurie matė Jėzų savo akimis, bet jo neatpažino. Kodėl? Todėl, kad Jėzus atėjo pas vargšus, pas ligonius, pas tuos, kurie sąžiningai pripažįsta savo žaizdą, savo struktūrinį negebėjimą būti aukščiau už save pačius: vos tik Jį pamatę jie tuoj pat natūraliai prie Jo prisišlieja iš meilės sau, o ne todėl, kad turi palusti tam tikrai taisyklei. Jie prie Jo prisišlieja todėl, kad būdami gyvi nenori prarasti gyvenimo.

Kunigas Giussani leido mus suprasti šiuos dalykus taip, kaip jie iškyla: tokiu būdu visi dalykai be abejonės tampa daug paprastesni. Iš tiesų, jeigu pastebėsime, kaip viskas vyksta patirtyje, viskas tampa paprasta.

¹³² L. Giussani, «Tracce d’esperienza cristiana», in Id., *Il cammino al vero è un’esperienza*, op. cit., pp. 87-88.

¹³³ *Ibidem*, p. 88.

Per Brolijos rekolekcijas Ispanijoje iškilo analogiškas klausimas autoriteto tema:

„Iš man nutikusio susitikimo atsiradusi atitikimo patirtis susieja mane su ištakomis, su istorine judėjimo tikrove ir su tais, kurie šiai tikrovei vadovauja, ją kreipia, nes ištakose, pradžioje šie elementai yra susiję, yra vienis. Kai buvau studentas, šis vienis, ši vienybė egzistavo. Aš suprantu, jog vienintelis būdas ir toliau patirti šį atitikimą – tai būti toje vietoje, kur įvyko mano susitikimas su Kristumi. Iš tiesų po dvidešimt penkerių metų judėjime matau, kad, kai atitolstu nuo atitikimo patirties, kai atitolstu nuo savo tikrojo poreikio, nuo neatidėliotino mano žmogiškumo poreikio, nuo savo žaizdų, nuo savo reikmių, bendruomenė ir autoritetas virsta kažkuo, kas nebėra mano dalis. Tuo tarpu susitikimo patirtyje bendruomenė ir autoritetas yra mano sudedamoji dalis. Kartais į judėjimą žvlegiau kaip į kažką, kuo galiu gyventi arba negaliu gyventi, kažką, prie ko prisijungti arba neprisijungti, kažką, su kuo sutikti arba nesutikti, iš tokių pozicijų kaip „man patinka“ arba „man nepatinka“ (šiuolaikiniame pasaulyje, kadangi visi esame Instagram'o vaikai, tas „man patinka“ arba „man nepatinka“ yra tapęs vertinimo kriterijumi). Dažnai galiu būti CL judėjime ir jausti tam tikrą skepticizmą. Nors ir lankausi CL judėjime, galiu tapti skeptiškas. Suprantu, kad problema glūdi atitikimo vertinime, sekime tuo vertinamu atitikimu (pradiniu ir dabar esamu atitikimu). Tai pastebiu daugelyje judėjimo sferų, studentuose bei suaugusiuose: gali egzistuoti būdas būti judėjime būnant tarsi atskirtam nuo šio pradžių duodančio faktoriaus, kuriame viskas yra vienis. Susitikimo patirtyje atitikimas, bendruomenė ir autoritetas yra susijungę, yra vienis. Norėjau paprašyti padėti tai suprasti“.

Carrón. Man atrodo, kad tai, ką pasakei, padeda aiškiai suprasti, kokia ta kiekvieno iš mūsų įgyjama patirtis yra. Nes akivaizdu, kad, kai trūksta vieno iš šių elementų, ta patirtis tampa visiškai kitokia. Kartais šią problemą išsprendžiame abstrakčiai, o ne, kaip tu labai gerai paaishkinai, pradėdami nuo vieno patirties. Todėl manome, kad autoritetas yra kažkas, kas prie mūsų patirties prisijungia iš išorės. Kodėl? Todėl, kad, kaip minėjau, ne visa krikščionybės patirtis yra vienoda. Knygoje „Kodėl Bažnyčia“,¹³⁴ kunigas Giussani aprašo tris požiūrius į krikščioniškąjį faktą, tris metodus, kaip šiandien įsitikinti Kristaus faktu, iš kurių išplaukia skirtingi rezultatai: racionalistinis, protestantiškasis ir stačiatikiškas-katalikiškas metodai. Pirmasis į Jėzaus faktą žiūri kaip į tiesiog praeities faktą, lygų su kitais faktais, kuriuos galima priskirti „istorinio proto“ kategorijai. Jis krikščioniškosios žinios – Dievas tapo esatimi istorijoje – turinį susiaurina į jį net neišigilinęs. Protestantiškasis metodas pripažįsta didžiosios žinios turinį, tačiau apriboja ją tam tikru istoriniu momentu: Dievas tapo esatimi žmonijos istorijoje tik viename – Kristuje. Tad kaip šių dienų žmogus gali įtikėti šia esatimi? Tik per išskirtinai vidinę patirtį, Dvasios apšvietimą. Tai pozicija, kuri, nors ir būdama giliai religinga, atsižvelgia ne į visus krikščioniškosios žinios faktus. Tuo tarpu trečiasis metodas yra koherentiškas krikščioniško įvykio, kaip jis pačioje pradžioje iškilo, struktūrai: Dievas Kristuje tapo visiškai žmogiška esatimi ir kaip tokia išlieka, tęsiasi istorijoje per Bažnyčios – tikinčiųjų Jį draugijos – tikrovę. Susitikimas su Jo esatimi šiandien – susitikimas, kuriame kartu susijungia vidinis ir išorinis, objektyvus ir subjektyvus aspektai – yra būdas Jį įtikėti.

Pirmieji du savyje taip pat turintys tiesos elementų metodai veda į visiškai kitokią patirtį nei trečiasis. Žmogaus, kuriam krikščionybė nėra dabarties įvykis ir kuris neturi objektyvaus autoriteto jam duoto atskaitos taško (protestantizmas), patirtis yra visiškai kitokio pobūdžio nei kataliko patirtis. Reikia, kad mes šį skirtumą pamatytume savo asmeninėje bendruomenės, t.y. tam tikros tikrovės, kuriai yra vadovaujama, patirtyje, nes kitaip autoritetas mums visada atrodys kaip kažkas svetima mūsų tikėjime ir todėl krikščionybę užvaldys visiškai subjektyvizmas, t.y. mes savavališkai jį aiškinsime taip, kaip bus paranku. Prieš mėnesį viena mergina manęs paprašė paaishkinti popiežiaus autoriteto prasmę. Aš jai pasakiau: „Jeigu dešimt minučių pakalbėsi su koku nors žmogumi, iš to, ką jis tau pasakys apie Bažnyčią, galėsi suprasti, ar popiežiaus autoritetas yra jo patirties dalis ar ne, tau

¹³⁴ Plg. L. Giussani, „Kodėl Bažnyčia“, op. cit., pp. 18-60.

neriekės eiti pas popiežių, kad patikrintum, ar tai, ką tas žmogus kalba apie Bažnyčią, sutampa su popiežiaus nuomone“. Mums pakanka dešimties minučių, kad suprastume, ar žmogų kas nors sieja su popiežiaus autoritetu. Pakanka žmogui ištarti kelis žodžius, kad mes suprastume, ar jo patirtyje yra ryšys su autoritetu ar autoritetas jam yra kažkas svetima, išorinis priedėlis jo patirtyje. Tas pats vyksta ir judėjimo gyvenime. Kaip sako Giussani pirmajame „Tracce d’esperienza cristiana“ skyriuje,¹³⁵ autoritetas – tai sudedamoji žmogiškosios patirties dalis.¹³⁶ Bet kaip žmogus gali suprasti, ar taip iš tiesų yra ir jam? Iš patirties, kurią įgyja. Nes mūsų veidas byloja apie mūsų įgyjamos patirties pobūdį. „Nes medis pažįstamas iš vaisių“,¹³⁷ t.y. iš žmogaus įgyjamos atitikimo patirties galima suprasti tiesą apie jo ištakas. Tai absoliučiai tikras metodas, nes tik tam tikras medis užaugina tam tikrus vaisius. Kitas medis tokių pačių vaisių negali užauginti. Savo gyvenimo būdu liudiju tokią patirtį, kurią įgyju krikščioniškoje bendruomenėje. Kunigas Giussani pastebi, jog nėra tokios krikščioniškos bendruomenės, kuri galiausiai nesiremtų autoritetu, nėra tokios katalikiškos charizmos, kuri neturėtų ryšio su autoritetu: tai ne tiesiog teologinė problema, tai kažkas, kas yra mūsų krikščioniškosios patirties šerdyje. Todėl kiekvienas iš mūsų savo gyvenimo būdu visų akivaizdoje ir dainuoja savąją „Traviatą“.

Prosperi. Yra du susiję klausimai.

„Ką reiškia tai, kad patirtis implikuoja dalykų jausmo supratimą ir kad tikrovė yra suvokiama ne iki galo, jeigu nėra tvirtinama prasmė?“

„Sakei, kad mums gali nutikti neįtikėtinų dalykų, tačiau mes nieko neišmokstame, ir kad norint suprasti to, kas nutinka gyvenime, svarbą reikia palaikyti tą „sąmonės gebėjimo pažinti“ išaukštinimą, kurį pats tas neįtikėtinas dalykas, įvykis sukelia. Ar gali šį aspektą labiau paaiškinti?“

Carrón. Tęskime perskaitydami visus klausimus.

Kaip aš pastebiu, kad tam tikra esatis mano gyvenime yra lemtinga? Tai įvyksta todėl, kad ji mano žmogiškuosius poreikius atliepia kaip niekas kitas. Tačiau tai reikalauja palyginti tikrovę su mano poreikiais, o todėl kartu reikalauja ir mano proto vertinimo: „Tai yra kažkas, kas pagaliau atitinka tai, ko ieškau“. Norint įgyti ko nors patirtį nepakanka su tuo kuo nors tik susitikti ir kad tas dalykas sukeltų kokią nors mano reakciją, dar reikia taip pat, kad aš suprasčiau to dalyko svarbą, reikšmę, sąryšį su savimi. Patirtis neapsiriboja tik dalykų atoveiksmiu jaunų lygmenyje, ji implikuoja ir mano to dalyko prasmės suvokimą, nes kitaip anksčiau ar vėliau aš tą dalyką tiesiog pamiršiu. Todėl reikia, kad aš suprasčiau sutiktos esaties svarbą, kad išvelgčiau ryšį tarp tos esaties ir savo poreikių ir suvokčiau, jog santykiyje su ta esatimi aš augu, bręstu. Tai ir yra patirties įgijimas. Jeigu aš nesuvokiu, kad tai, kas man nutinka, atliepia, atitinka mano reikmes, tai tie įvykstantys dalykai, kad ir kokie nepaprasti jie būtų, yra tarsi į šalis išsilakstančios skeveldros, nes mes nepamatome jų ryšio su mūsų poreikiais. Taip, nesuvokę to susitikimo reikšmės, po kiek laiko tiesiog tai pamirštame, nuo to nusigręžiamo.

Giussani viską pradėjo tik tam, kad „parodytų, kaip tikėjimas atitinka gyvenimo poreikius“,¹³⁸ t.y. kad mes galėtume suprasti – suprasti! –, kaip Kristaus įvykis, tai, ką mums Kristus siūlo, tai, ką mums siūlo judėjimas, atitinka mūsų žmogiškąjį troškimą. Kitaip viskas tampa tik moralizuojančiu dalyku, tampa kažkuo, ką „privalau“ daryti: aš nebepriimu man siūlomų dalykų todėl, kad man to reikia, kad pripažįstu, jog tai atitinka mano reikmes, nebepriimu todėl, kad man nutiko pats didingiausias dalykas, koks tik dali būti. Jeigu nesu dėkingas už tai, kad su manimi tai įvyko, tai krikščionybė tampa tik begaline komplikacija, nepakeliama našta! Tuo tarpu, kuo žmogus labiau

¹³⁵ Plg. L. Giussani, «Tracce d’esperienza cristiana», in Id „Il cammino al vero è un’esperienza, op. cit., pp. 87-88.

¹³⁶ Tas pats galioja ir krikščioniškoje patirtyje: „Nėra tokios krikščioniškosios patirties versijos [...], kuri nesiremtų [...] autoritetu“ (L. Giussani, *Il rischio educativo*, op. cit., p. 130). Žr. pp. 19-20.

¹³⁷ Mt 12,33.

¹³⁸ L. Giussani, *Il rischio educativo*, op. cit., p. 20.

suvokia jos svarbą, tuo labiau ją priima, tuo glaudžiau prie jos šliejasi – Giussani apie mokinių santykį su Jėzumi kalbėjo kaip apie „pilną saują klijų“ – ir kuo žmogus dėkingesnis: „Kaip gerai, Kristau, kad esi. Kaip gerai. Nes kitaip aš būčiau vienas su savo menkumu“.

Mane stebina tai, kad dažnai nekreipiame dėmesio į mūsų tarpe vykstančius nepaprastus dalykus (juos paliudijo tie visi mano skaityti laišakai). Kaip skaitėme Bendruomenės mokykloje, mes galime praeiti pro šventenybę, pro tuos daugelį vaisių, kuriuos tarp mūsų „sunokina“ Bažnyčios gyvenimo tikrovė, ir jų nematyti, o todėl ir nesuvokti jų svarbos.

Tuo tarpu, pereinant prie antro klausimo, kai žmogus susiduria su kažkuo, ką (skirtingai nei visa kita) suvokia esant iš tiesų lemtinga jo gyvenimui, suvokia esant sklidiną pažado jo gyvenimui, kas nutinka? Nutinka tai, kad tas įvykis sukelia tokią didelę nuostabą, jog pažadina žmogaus gebėjimą matyti, suvokti. Todėl Giussani ir sako, kad „tas pats gestas, per kurį Dievas apsireiškia žmogui“, pagelbėdamas žmogaus bejėgiškume, praplečia, „sustiprina pažintinį sąmonės gebėjimą, žvilgsnį „sufokusuoja“ į tą nepaprastą tikrovės dalyką“¹³⁹, prieš kurį žmogų pastato. Tai tas pats, kaip kad kai žmogus įsimyli, susitinka su esatimi, kuri jį patraukia ir priverčia būti labiau savimi pačiu: šis įvykis atveria jo žvilgsnį, pažadina jo gebėjimą viską pažinti, ypač tą asmenį, kuris yra priešais jį, pamatyti to asmens vertę jam. Visi žinome, koks lemiamas yra šis dalykas: jeigu nesuvokiame to asmens, prie kurio prisirišame, svarbos mūsų gyvenimui, tai net jeigu jį visuomet turėtume „po nosimi“, būtų taip, tarsi jo nebūtų.

Jeigu taip atsitinka meilės ryšyje, tai įsivaizduokite, kaip tai gali paveikti susitikimo su Kristumi patirtį, juk palyginti su šiuo susitikimu įsimylėjimas yra tik blankus pirmojo atspindys. Taigi kas įvyko ir vis dar vyksta? Mes tai išgirdome liudijimuose: „Aš daug ką pamiršau, bet ne tą žvilgsnį, kuriuo į mane buvo žiūrima“; nuo tos akimirkos ta mergina nebegalėjo į save žiūrėti taip, kaip anksčiau, pasikeitė jos požiūris į dalykus ir jų suvokimas. Susitikime su Kristumi per žmogiškas būtybes, kurias Jis pasitelkia norėdamas mus užkariauti, yra akivaizdybė, kuri mus patraukia, kuri mus tarsi pririša ir praplečia mūsų protą, atveria mus supratimui to, kas su mumis nutiko, ir tai įvyksta ne jėga, ne priverstinai, kaip kad darome, kai pėdą norime įsprausti į per mažą batą, ir netgi ne kaip logiška pasekmė, kuri nieko nebeatraukia: tam reikia tik leisti Jo esačiai veikti mumyse ir netrukdyti. e della Sua presenza in noi. „Kristaus esaties pripažinimas įvyksta todėl, kad Kristus „laimi“ individą“, laimi mane Savo iniciatyva, Savo malone, pasiekdamas mane per žmogišką susitikimą, kuriam nėra lygių. Todėl, kaip apibendrina Giussani: „Kaip Kristus dovanoja save man dabarties įvykyje, taip pat manyje atgaivina ir gebėjimą pamatyti Jo išskirtinumą bei Jį pripažinti. Tokiu būdu mano laisvė priima tą įvykį, su juo sutinka, sutinka jį pripažinti“.¹⁴⁰

Prosperi. „Cituoamas Ratzinger‘į pasakei, kad „galimybė „matyti“ Dievą priklauso nuo širdies apvalymo, nutyrinimo“, nuo dvasios neturto. Kas yra tas apvalymas, nutyrinimas? Taip pat sakei, kad reikia įsisąmoninti ryšį tarp pažinimo ir neturto, ir dar, kad vienintelis moralus dalykas yra pripažinimo dvasios neturtas. Ar gali dar kartą paaiškinti tą ryšį tarp neturto ir pažinimo?“

Carrón. Ratzinger‘is sako, kad Bažnyčios Tėvai akcentuoja ryšį tarp pažinimo ir neturto, ir kad būtent tai Evangelijoje kartojama nuolatos: „Palaiminti turintys vargdienio dvasią: jų yra dangaus karalystė. [...] Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą“.¹⁴¹ Evangelija neiškelia jokios kitos sąlygos: norint pažinti, atpažinti ir pripažinti Dievą reikia tik šio dvasios neturto. Todėl primygtinai ir kalbėjau apie bejėgiškumą. Mes esame sukurti tokiam begaliniam likimui („Sukūrei mus, Viešpatie, sau“,¹⁴² sako šv. Augustinas), jog negalime jo pasiekti vien tik savomis jėgomis; negalime mes patys patenkinti to mūsų pagrindą sudarančio pilnatvės poreikio. Tam atėjo Kristus. Jis atėjo todėl, kad be

¹³⁹ *Ibidem*, pp. 130-131.

¹⁴⁰ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, op. cit., pp. 30-31.

¹⁴¹ Mt 5,3-8.

¹⁴² Šv. Augustinas, „Išpažinimai“, I,1.1.

Jo mes negalime nieko, visiškai nieko, atėjo, kad numalšintų mūsų laimės, likimo troškimą. Neverta pykti dėl tirkovės dalykų – pykti ant žmonos, vyro, pykti dėl darbo, aplinkybių –, nes niekas visiškai negali patenkinti mūsų laimės poreikio. Kaip sakė Leopardi: „Visa kas yra pernelyg mažai sielos talpumui“¹⁴³. Todėl neverta pykti ant gyvenimo. Vienintelis dalykas, ką galime padaryti, - tai laukti, kad įvyktų Tasai, kuris atneš atsakymą. Tad prie savo struktūrinio bejėgiškumo pripažinimo bei suvokimo, jog atsakymas gali ateiti tik iš Kito, reikia dar ir širdies paprastumo Jį atpažįstant bei prie Jo prisiliejant. „Kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, - neįeis į ją“,¹⁴⁴ ją praras.

Taigi vienintelis dalykas, ką reikia padaryti susidūrus su ta Jo esaties dovana, kuriai nėra lygių, - tai tiesiog ją priimti. Kuo labiau pažįstame Kristų ir pamatome, kokia tai yra dovana mums, tuo labiau suprantame, kad mūsų pirmasis ir tikrasis veiksmas Jo akivaizdoje – Būties, kuri tapo draugija istorijoje, akivaizdoje – tai pasyvumas:¹⁴⁵ su širdies paprastumu priimti ir pripažinti Tą, kuris nuolatos vis ateina mūsų išgelbėti. Dažnai sutinku žmonių, kurie išgyvena judėjimą su tiesiog nuginkluojančiu paprastumu, paliekančiu mane be žado. Norėčiau, kad tuos žmones galėtų pamatyti visi. Nes gyvenimas yra ne proto problema. Tai yra neturto, širdies paprastumo, kurie leidžia mums suprasti tai, kas mums nutiko, problema. Turime tapti vis labiau vaikai. Buvimas vaiku – tai ne infantiliškumas, kaip mes dažnai įsivaizduojame. Mažas vaikas dar yra spontaniškas, jis dar neįgijęs sąmoningumo. Būti vaiku esant suaugusiu – tai yra didžioji problema! Mums tai beveik atrodo naivus dalykas, beveik prieštara, kad būnant suaugusiu galima būti vaiku. Tuo tarpu būtent tai ir yra tikroji išmintis, vienintelė Evangelijos nurodyta išmintis, būtent tokie išmintingi ir turime būti, jeigu nenorime prarasti to, kas geriausia.

Per savo žemiškąjį gyvenimą Jėzus mums paliudijo, kaip suaugęs žmogus gali ir toliau būti vaikas: „Aš visada darau tai, kas patinka Tėvui“.¹⁴⁶ Būtent tai mums iki pat mirties liudijo ir Giussani: jis stebėdavosi viskuo, jį jaudindavo kiekvienas dalykas ir jam kaip vaikui žibėjo akys. Neturėdami šio širdies paprastumo prarasime gyvenimą. Mūsų pašaukimas yra laimėti tai, kam mus slėpinys sukūrė, tačiau tai, ką Jis mums nori duoti, ta Jo esaties dovana yra tokia neproporcingai didelė palyginti su mūsų gebėjimais, jėgomis, jog mes galime būti tik pasirengę ir atviri kaip vaikai tą dovaną priimdami, ją pripažindami ir ją abiem rankom apglėbdami. Ir tada viskas tampa paprasta.

Prosperi. Tai, ką tik pasakei apie buvimą vaiku išminties prasme, galioja ir jausmų plotmėje juk santykiuose su tėvu ir motina, kai tas santykis yra aiškus, vaikas turi tokį tikrumą, kurio dažnu atveju suaugęs žmogus savo santykiyje su tikrove turėti neįstengia; iš tiesų suaugęs žmogus linksta susiaurinti savo patirtį iki psichologinių aspektų, t.y. iki to, kaip jis jaučia dalykus pradedant savimi pačiu. Tu pakomentavai tą dalį apie pasikeitimą ir štai kilo klausimas.

„Ar gali labiau paaiškinti, ką reiškia tai, jog problema yra įveikti psichologinį pasikeitimo įvaizdį ir mūsų bandymą pasikeitimą išmatuoti?“

Ir dar vienas klausimas.

„Kalbėjai apie ištikimybę kaip apie tai, kas sukelia pasikeitimą, tačiau sakei, kad ištikimybės nereikia suprasti kaip kokio etiško dalyko, susiaurinti jos iki sugebėjimo problemos; tačiau ji implikuoja mano buvimą, dalyvavimą, mano laisvę. Kaip mano ištikimybė gali nekontrastuoti su tuo mano dalyvavimu ir nevirsti vien etinėmis, moralinėmis pastangomis?“

Carrón. Pradėkime antruoju klausimu ir pačiu paprasčiausiu pavyzdžiu – įsimylėjimu. Įsimylėjimas negali būti etinių, moralinių pastangų rezultatas (kitokiu atveju, jei pakaktų tik to panorėti, susidarytų eilė visų tų, kurie ieško žmogaus, atsakančio į jų troškimą būti mylimais), tai nėra kažkas, ką galime sukelti mes patys. Bet kai tai įvyksta, turime tai priimti, laisvė turi įsitraukti.

¹⁴³ G. Leopardi, «Pensieri», LXVIII, in Id., *Poesie e prose*, vol. II, Mondadori, Milano 1980, p. 321.

¹⁴⁴ Mk 10,15.

¹⁴⁵ Plg. L. Giussani, “Religinis jausmas”, op. cit., p. 141.

¹⁴⁶ Plg. Jn 8,29.

Ištikimybė – tai mūsų laisvės išitraukimas į tą įvykusį faktą, kurio nesukeliame mes patys. Ją nuolatos žadina ir stiprina to fakto nuolatinis tęsimasis, vyksmas, t.y. Kristaus dabartiškumas, kaip sakiau vakar popietės paskaitoje.

Pereinant prie pirmo klausimo, kuris labia glaudžiai susijęs su tuo, ką ką tik sakėme, taipogi vakar pabrėžiau, kad pasikeitimo negalima susiaurinti iki jo psichologinio įvaizdžio, t.y. iki kažko, ką galiu pamatuoti savo matu: pagal temperamentą buvau greitai supykstantis ir toks pat esu dabar; maniau, kad po šių rekolekcijų grįšiu namo pasikeitęs, bet ir vėl kaip ir anksčiau greitai supyktu ir užsiplieskiu, kaip jau įprasta mano charakteriui, taigi manau, kad iš to, ką per tas dienas patyriau, nieko neišliko. Būtent toks pasikeitimo įsivaizdavimas mus ir stabdo. Mes visada patiriame pagundą sutapatinti tą pasikeitimą su savo gebėjimų padidėjimu, su buvimu šaunesniais, o tai yra būtent tai, ko daugelis siekia treniruodamiesi.

Ne, tai ne tas pasikeitimas, apie kurį kalbame ir kurio mums reikia. Tikrasis pasikeitimas – tai pripažinimas To, kuris duoda atsaką mūsų bejėgiškumui. Kaip aš negebu duoti šio atsako, taip negaliu įgalinti ir to pasikeitimo. Tai yra tiesiog, kaip jau sakiau, buvimas atviru tai Kristaus iniciatyvai mano gyvenimo atžvilgiu. Būtent tai ir yra tikrasis pasikeitimas: visa ką išgyventi priešais akis matant tą Esatį, sąmoningai suvokiant Jo ištikimą draugiją: „Gyvendamas kūne, gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris už mane atidavė savo gyvybę“.¹⁴⁷ Pasikeitimas – tai perėjimas nuo puikavimosi savimi prie Jo esaties pripažinimo.

Taip į mūsų gyvenimą ateina kironiškas, naujovė, kurią pastebi ir kiti ir kuri tačiau neatitinka mūsų susikurtų vaizdinių, kuri yra ne mūsų pačių tobulumas, ne mūsų neklystamumas, pranašumas kaip mūsų gebėjimų vaisius, bet pripažinimo To, kuris duoda atsaką mūsų bejėgiškumui, atspindys mumyse, atspindys mumyse įsitikinimo mus pamažu persmelkiančia Jo esatimi. Tai tarsi koks džiaugsmingumas, vaisingumas, pozityvumas, kurie pamažu įsismelkia į visa, ką mes darome, nors mes visgi liekame tokie pat trapūs.

Kunigas tai pasakė labai aiškiai ir atvirai: pasikeitimas – tai tos gyvos mums atsiveriančios esaties pripažinimas, o ne kažko, ką aš galiu pamatuoti. Visa kita ateina būtent iš čia. Galbūt įvyks ir tai, ko tu norėtum, kad įvyktų (pavyzdžiui, pasikeis tavo blogas charakteris), bet tai nebūtina, ir šiaip ar taip tai įvyks tuo laiku ir pagal tokį planą, kuriuos nustatysis ne tu. Būtent tai dažnai dėl mūsų nekantrumo ir priverčia mus pamesti galvą: norėtume pasikeisti tai, kaip norime mes, ir tada, kai norime mes, užuot paprasčiausiai tiesiog buvę dėkingi už tai, kad yra Jis. Tai Jis mus išlaisvina iš to siekimo save pamatuoti. Kaip nutinka su vaiku: yra tėtis ir mama ir nėra reikalo save matuoti. Pasikeitimas ateis, tačiau ne pagal mano numatytą planą.

Prosperi. Kitas klausimas yra asmeniškasis. Jį pasirinkome todėl, kad jis vienaip ar kitaip liečia mus visus.

„Šiuo metu savo šeimoje išgyvenu tą pačią sūnaus palaidūno palyginimo tėvo dramą. Kaip gi tas tėvas galėjo leisti sūnui išeiti ir nepasiduoti pagundai eiti jo ieškoti ir parsivesti jį namo iš prostitučių tarpo? Kur jis sėmėsi jėgų iš tiesų palikti sūnui jo laisvę negrįžti namo ir todėl galbūt jo daugiau nebepamatyti? Mane dabar labiau domina ne sūnaus, bet tėvo pozicija? Kaip jam pavyko be pykčio išlaukti, kad sūnus grįžtų namo? Nes jei jis pyko, tai nebūtų suruošęs visos tos puotos sūnui grįžus. Kuo jis gyveno per tą visą laukimo laiką? Man atrodo, jog aš neįstengčiau gyventi jausdamas tokią didelę netektį.“

Carrón. Tai yra mūsų problema: mes to neįstengiame ir todėl niekad ir nesielgtume taip, kaip sūnaus palaidūno tėvas. Bet kodėl gi tai įstengia Dievas? Tas „todėl“ yra išisaknijęs dieviško gyvenimo pilnatvėje, t.y. laisvos ir abipusės meilės tarp Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios santykio pilnatvėje. Būtent norėdamas pasidalinti tokia per kraštus trykstančia pilnatve Dievas ir sukuria

¹⁴⁷ Plg. Gal 2,20.

būtybę, žmogiškąjį „aš“, pagal savo paveikslą ir panašumą, t.y. laisvą, kuris būtent šioje laisvėje pirmapradiškai ir atspindi vienos ir trejybės Būties slėpinį. Ir Dievas jį palieka laisvą būtent todėl, kad jį be galo myli, kad jį myli taip, kaip tik Dievas tegali mylėti. Taigi sūnaus palaidūno palyginimas parodo tikrąjį Dievo prigimtį: tėvas taip labai myli sūnų, jog palieka jį laisvą, nes žino, kad be laisvės jis būtų tik vergas jo namuose.

Kunigas Giussani pasakė iš tiesų žadą atimančių dalykų, kuriuos galbūt reiktų dar paskaityti ir kurie pasitarnautų visiems tiems, kurie jūsų tarpe yra susirūpinę savo vaikų laisve: „Tėvams galbūt didžiausias pasiaukojimas, galbūt didžiausias po tos aukos, kai tėvai mato savo vaiką mirštant, yra matyti savo vaiką (kurį su meile jie augino, kuriam davė viską, ką galėjo) darant pasirinkimus ir pasukant keliais arba išreiškiant vertinimus, kurie skiriasi nuo tų, kuriuos laikome teisingais. Tai pats baisiausias dalykas, kokį tik mes matome vykstant su mūsų jaunimu mokykloje. Tačiau tėvui ir motinai tai yra tūkstančius kartų aiškiau“. Visgi tokioje pozicijoje galima slypi tam tikra pagunda, kurią kunigas Giussani nori demaskuoti: „Galia sieloms: apvaldyti jas jų labui; atimti iš jų laisvę norint užtikrinti jų laimę“, žinoma, tai visuomet yra vaiko labui! Tačiau krikščioniškoji perspektyva yra visiškai kitokia: „Kristus mirė tam, kad laisvę paliktų mumyse!“. Giussani tęsia: „Kuo labiau trokštame mūsų mokinių [arba mūsų vaikų] laisvės, t.y. kad jie pasiektų savo likimą, [...] tuo skausmingiau ir per tuo didesnę stebuklą mokomės gerbti jų sprendimus, jų pasirinkimus. Laimė jiems negali būti ta, kurią pasirinko ne jie patys, likimas, kurį pripažino ir priėmė ne jie patys“.¹⁴⁸

Todėl laisvė vaidina lemiamą vaidmenį ne tik kelyje į likimą, bet ir jį atrandant. „Žinoma – užbaigia Giussani – [...] mums labiau patiktų paimti juos už pakarpos ir nuvesti ten, kur jie turi eiti. Norėtume priešintis jų laisvei pasirinkimo laisvės prasme“, ir tai vis dėl to mus apimančio nerimo. Kas gali jį numalšinti? Vienintelis dalykas, kuris gali tą nerimą numalšinti ir „kuris mus tiesiog nuramina yra tas, kad egzistuoja Tasai [didžiąja raide], Kitas [didžiąja raide], kuris jų norėjo, kuris su jais sudarė sandorą dovanodamas jiems būti“.¹⁴⁹

Girdėdamas šias jūsų šeimų istorijas visuomet pagalvoju apie Dievo rūpestį. Jeigu jūs taip rūpinatės savo vaikų likimu, tai įsivaizduokite Dievas, kuris galėtų padaryti daug dalykų, kurių mes net neįsivaizduojame, ir visgi jų nedaro; kaip rūpinasi Jis! Kodėl gi Jis gali palaukti, kas jį palaiko? Tik ta Jos pilnatvė. Todėl vienintelis būdas iš tiesų duoti atsaką šiam nerimui, rūpesčiui – tai „skaistumas“, t.y. toks galingas ryšys su Slėpiniu, kuris daro mane laisvą palikti mano vaikui jos laisvę. Ir tai ne todėl, kad aš netrokštu savo vaikui viso ko geriausio, bet todėl, kad noriu, jog jis tą savo visa ką geriausia pasiektų per laisvę. Taigi aš turiu būti toks ramus, toks stiprus ir toks tikras tuo, kad yra Tasai, kuris jį myli, kuris už jį atidavė savo gyvybę ir su juo sudarė sandorą, jog galėčiau laukti savo vaiko taip, kaip jo laukia Jis. Taigi kokį ryšį turime turėti su Kristumi, kad galėtume ugdyti savo vaikus ir savo jaunimą nepasiduodami pagundai jų laisvę pakeisti savimi!

Bet tai nereiškia, kad nieko negalime padaryti. Juk Dievas irgi nesėdėjo sudėjęs rankų: Jis pasiuntė savo sūnų, kad šis už mus paaukotų savo gyvybę, kad būtų įgalinta ši pilnatvės patirtis. Jis Kristų pasiuntė ne tam, kad tasai atimtų iš mūsų laisvę. Kristus, kaip sakėme vakar, laukė, kol žmogus Jį pripažins. Tad ką gi galime padaryti mes? Tą, ko reikia mūsų vaikams: gyventi jų akivaizdoje, užuot tik jiems kartojus, ką jie turi daryti. Gyvenkime jų akivaizdoje! Prieš jų akis iškelkime visą tą žavesį, kad jie pajustų iššūkį, kurį kelia mumyse spurdantis grožis, ir patys laisvai prie jo prisilietu, o ne būtų varu suvaryti. Dažnai mes esame susirūpinę tuo, ar jie prisišlies ar ne, bet ne jų laisve.

Ar jūs jaudinatės dėl savo vaikų? Gyvenkite kaip suagugę, liudydami jiems visą savo gyvenimo žavesį. Tai vienintelis dalykas, kurį padarė Dievas: Jis atsiuntė savo sūnų ir taip visiems parodė tokį didį žavesį, jog patraukė juos į Save. To nedarydami kursime tik vietas, kuriose mūsų vaikai dus, o ne laisvai kvėpuos trokšdami įsitraukti ir dalyvauti.

¹⁴⁸ L. Giussani, *Realtà e giovinezza. La sfida*, Bur, Milano 2019, p. 229.

¹⁴⁹ *Ibidem*, p. 230.

Per Brolijos rekolekcijas Ispanijoje iškilo analogiškas klausimas apie laisvės vaidmenį pažinimo fenomenui.

„Šį rytą sakei, kad laisvė svarbi ne tik ėjime link Dievo tada, kai Jis yra atrandamas, bet reikalinga ir atrandant Dievą. Nesuprantu, nes man atrodo, kad Dievo atradimas yra kažkas betarpiško: kai Jis įvyksta, Jį ir atrandi. Tad ką reiškia tai, kad laisvė reikalinga, vaidina vaidmenį ir pačiame Dievo atradime?“

Carrón. Tai yra problema. Mes nesuprantame, kad pažinime nuolat veikia protas ir laisvė. „Religiniame jausme“ kunigas Giussani iškelia tris prielaidas, kurios implikuoja tris elementus: jis sako, kad norint pažinti reikia *realizmo* (tikrovė turi viršenybę: tai yra objektas, kuris nulemia pažinimo būdą), *protiungumo* (*pagrįstumo*) (reikia, kad pažįstantysis subjektas atitinkamai naudotų savo protą) ir *moralumo* (štai čia išskyla laisvės elementas: laisvė yra būtina subjekto užimamoje pozicijoje).¹⁵⁰ Jis siūlo pavyzdį, kuris gali padėti suprasti šį mums kilusį klausimą. Kai Pasteras atrado mikroorganizmų vaidmenį medicinoje, visi mokslininkai būtų turėję pripažinti vertę to, ką jis pamatė per mikroskopą – buvo akivaizdu, jog jis atrado kažką svarbaus ir naujo –; tuo tarpu būtent patys žymiausi tos epochos mokslininkai pasirodė esantys aršiausi šio atradimo priešininkai. Kodėl? Todėl, kad ten vaidmenį vadino ne tik tikrovė ir protas, bet ir jų laisvė: jie jautė, kad tas atradimas kelia pavojų jų prestižui.

Laisvė pažinime vaidina lemiamą vaidmenį. Visi žinojo, kad „gimęs neregis“ buvo neregys, nematė, ir visgi po stebuklingo jo išgydymo kai kurie netgi bandė įrodyti, kad tai buvo ne tas žmogus: jie nebuvo pasirengę priimti įvykusį faktą, jų laisvė atsisakė tai pripažinti; ir tai ne todėl, kad tai nebuvo akivaizdu, bet dėl tarsi prevencinio, saugančio uždaramo to fakto akivaizdoje, nenoro būti atviram tam faktui. Todėl ir sakoma, kad „nėra blogesnio neregio už tą, kuris nenori matyti“. O tai reiškia: laisvė pažinime vaidina vieną iš pagrindinių vaidmenų.

Laisvė pasireiškia ne tik kelyje į tai, ką aš atradau po to, kai tai atradau, bet ir svarbiausia pačiame atradime. Todėl širdies paprastumas pažinime yra lemiamas. Pavyzdžiai su Pasteru ir su gimusiu neregis galioja ne tik praeičiai, bet ir šiems laikams. Iš tiesų kartais po tam tikrų susitikimų, klausydamasis kai kurių žmonių pasakojimų savęs paklausiu, ar mes iš tiesų buvome toje pačioje vietoje? Ar iš tiesų matėme tuos pačius dalykus? Girdėdamas, kaip žmonės įvairiai nupasakoja įvykius iš tiesų atrodo, kad įvyko ne tie patys, o visai skirtingi dalykai. Tada savęs klausiu: tai todėl, kad kai kurie turi daug rafinuotesnį kritinį vertinimą, ar todėl, kad tiesiog yra nenusiteikę matyti? Nebūdami atviri, be laisvės pasirengimo ir nusiteikimo iš tiesų nebeatome vykstančių dalykų. Apie tai mokėmės bendruomenės mokykloje: „Į stebuklą, į žmogiškąją pusiausvyrą, į šventumo patirties Bažnyčioje intensyvumą galima žvelgti visiškai atsitolinus“,¹⁵¹ t.y. nematant. Ir priešingai, ateina kitas žmogus ir, pamatęs tuos pačius dalykus, nustemba. Tai patvirtina, kad laisvė nuolatos vaidina tam tikrą vaidmenį pažinime. Tai suprasi yra labai svarbu, nes, jeigu įvyksta kažkas, o mes to (dėl vieno ar kitų priežasčių) neatpažįstame ir nepripažįstame, tai mes prarandame tai, kas geriausia: manome, jog nieko nevyksta, bet tuo tarpu iš tiesų vyksta. Dėmesio: tai ne tas atvejis, kai aš nepripažįstu, nes tai neįvyksta. Esmė yra būtent čia: kadangi aš teigiu, jog negali įvykti, todėl, kai įvyksta, to neatpažįstu ir nepripažįstu, neigiu, jog tai įvyko, ir netgi sakau, kad gimęs neregis iš tiesų nebuvo neregys, o Pasteras nematė to, ką matė. Turime įsisąmoninti šį laisvės elementą. Jūs pasakysite: bet jeigu koks nors dalykas yra akivaizdus, tai kam reikia tos laisvės? Ne, ne, nusiraminkit. Egzistuoja tam tikras laisvės elementas, kuris vaidina lemiamą vaidmenį man ir tau pripažįstant tai, kas dabar vyksta prie mūsų akis.

Prosperi. „Kalbėjai apie patikrinimą kaip apie vienintelį tikėjimo personalizavimo kelią. Iš to, kaip apie tai kalbi, atrodo, jog tai entuziazmą keliantis dalykas, tuo tarpu dažnai mūsų tarpe...“

¹⁵⁰ Plg. L. Giussani, „Religinis jausmas“, op. cit., pp. 13-49.

¹⁵¹ L. Giussani, „Kodėl Bažnyčia?“, op. cit., p. 249.

Carrón. Tai kelia entuziazmą, nes patikrinimas kyla iš Kristaus, ne iš mūsų mėginimų, pastangų!

Prosperi. Iš tiesų „dažnai mūsų tarpe patikrinimas yra išgyvenamas kaip koks moralizmas ir tokiu būdu, su juo nesusitapatindami, iš tikrųjų patikriname ne ką kita, kaip tik mūsų mėginimą, pastangas, o tai negali mūsų neslėgti...“.

Carrón. Puiku!

Prosperi. „Ar gali mums padėti suprasti to patikrinimo, kurio mus ragini imtis, sąlygas? Jei Kristus patirtis yra kažkas, nuo ko nebegrižtama atgal, kadangi patraukia tokiu galingu žavesiu, nuo kurio nebeįstengiu atsipalėti, kam tada mums reikia patikrinimo? Kas tai yra?“

Carrón. Mes turime pamatyti, ar tai, kas mums nutiko, yra tikra bet kokioje situacijoje. Būtent šis patikrinimas mus ir įgalina būti vis labiau tikriems: įgalina patirti, kad Kristus reikia visa kam, kad Jis gali duoti visus atsakymus, kad tai yra tikra susidūrus su bet koku iššūkiu, su viskuo, o ne tik su tuo, į ką, kaip mes manome, Jis gali atsakyti! Kuo didesnis yra iššūkis, tuo labiau aš trokštu pamatyti, kaip Jis išsisuks iš tos padėties šį kartą. Nes mes patikriname Kristų. Jeigu aš iš Kristus tikiuosi visko ir bet kokioje situacijoje, kai, pavyzdžiui, prarandu vaiką arba kai jo tiesiog neturiu, norėsiu pamatyti, kaip jis sugebės įgalinti mane pajusti pilnatvę kitaip, nesekdamas mano paties susidarytu išsipildymo supratimu. Kaip jis mane įgalins patirti „šimteriopai šioje žemėje“ nesiremdamas tuo įsivaizdavimu, kurį susikūriau aš pats?

Mes galvojame, kad išsipildymas yra tik tai, kas telpa į mūsų vaizduotės rėmus ir kas dažnai būna pasufleruota tik visuotinai priimtos mąstysenos. Tačiau ta vaizduotė yra pernelyg ribota, siaura. Ar mes pasirenę priimti tą iššūkį, kurį Kristus galėtų mums išpildyti tokiu būdu, kuris išeina už mūsų mato ribų? Ar mes pasirenę suteikti jam erdvės, kad Jis tai mums galėtų įrodyti? Ar Jam suteiksime tą galimybę? Tik turintieji paprastą širdį gali priimti šio patikrinimo iššūkį, o ne tie, kurie mano, kad Kristus arba prisitaiko prie to, kas yra jų pačių galvoje, arba Jo atsakymas nebus tikras.

Prosperi. Paskutiniai du klausimai liečia tavo primygtinumą kalbant apie vietą kaip kelią.

„Ar galėtum paaiškinti tą vietos kaip kelio momentą? Ar tinka bet kuri krikščioniška draugija? O gal yra tam tikra ypatinga draugija ir kokie tada yra jos skiriamieji ženklai?“

„Atminimo ištakos – tai gyva bendruomenė, tie žmonės, kurie kartu yra todėl, kad yra Kristus. Bet ta pati vieta (ją sudarantys asmenys) gali tapti prieštaravimu. Kaip šį prieštaravimą įveikti?“

Carrón. Ta vieta yra ta, kurią sukūrė ir kuria Kristus per visus tuos, kuriuos Jis patraukia prie savęs ir kurie Jį pripažįsta. Klausimas yra, ar mes kartu esame dėl Kristaus, todėl, kad norime eiti link to likimo, kuris yra Kristus. Paklauskime savęs: ar ta priežastis, dėl kurios esame kartu, bent jau kaip paskata, yra Kristus? Kas iš mūsų nori būti kartu ir padėti vienas kitam eiti link likimo? Kas kartu nori būti vien tik ir išskirtinai dėl Kristaus? Užduodami sau šį klausimą pradėsime matyti, kas iš tiesų geba palaikyti mums draugiją. Taigi skiriamieji ženklai yra labai aiškūs, nes bet kuri kita mūsų buvimo kartu priežastis iš esmės yra nepakankama. Tai iš mūsų reikalauja ištikimybės: „Kas yra tie žmonės, kurie mane lydi iš tiesų? Ar jie visi vienodi?“. Jeigu mokame atskirti daktarą, kuris šgydo mūsų negalavimą, nuo to, kuris to padaryti nesugeba, tai kaip galime nesuprasti, ar tam tikra draugija mus veda link likimo ar neveda? Ar tam mums reikia baigti kokias studijas Harvarde? Taigi pasijudinkime!

Yra paprasta pamatyti, kuri vieta yra tas kelias: reikia ne jį išgalvoti, o tik atpažinti, pripažinti ir juo pasukti.